

Rabila Majjaanawa k'Isa Markus yi riije

Ej urzi k'ono ɗoŋ kun t'oone adda mattup ettiyo

Ette Rabila Majjaanawa k'Isa, Markus yi riije. Markus geŋ yoŋ ti diine ɗoŋ zina k'Isa ye, wo ɗe yoŋ yi turguyte ti Pool wo soŋ yi niibe ti Piyer pây. Yoŋ yi riije a kane ɗoŋ Yawudiyagi ye, kono y'an di kize Isa yoŋ Ulo Raa ki kotto.

Adda mattup ette Markus yi ruute sulɗi ɗoŋ Isa y'ize a siido, dooyiso ere yi duuye ɗuwo, urzi k'untadi wo ti baldiyadi pây. Isa yi kazita ono Raa ti toogo, y'an d'eliyo beeko a ɗoŋ k'eeni, yi lommite siitandani wo yi d'isiyo sulɗi k'armika baadaŋ.

Adda mattup ki Taasuwa ere ti Kaaga, Raa y'a ruute y'a t'igibo wedusu y'a utta ɗoŋ k'Izirayel. Aame Isa y'iina siido geŋ, siido k'Izirayel kane ɗoŋ Romeŋ an t'umbe to, an di'n ize ki toogo an d'uttila a kane. Kane ɗoŋ k'Izirayel an elkiyo wede Raa y'a t'igibo geŋ, y'an di'n adɗa ti bey ɗoŋ Romeŋ. Wo ɗe Isa yi k'iido'ŋ k'uttiyo ere gettiyo ye. Y'iido'ŋ y'a utta kane ɗoŋ oola urzi Meeda siitandani wo oldikadaŋ pay, kono an d'olliga onami wo an d'ozire eego.

*Zaŋ Batis yi kazita rabila k'Almasi
(Matiye 3.1-6,11-12; Lik 3.1-6,15-18)*

¹ Kun ollo ette eesiyo Rabila Majjaanawa k'Isa Almasi Ulo Raa. ² Ono ej an riije ti kaaga adda mattup ki nebi Ezayi, an'de: «Kun ollo, n'a t'igiba wede zindó y'a ooguma ki poone ti kee, y'a di t'okkimey urzizá. ³ Iŋkino maŋ ɗoŋ an d'ollige golla ki wedusu yi ɗollite adda balɗa, yi

d'eesiyo: Kun i t'okkoŋ urzi Galmeega, erkiyagí kun i ti'n okkoŋ ki diine dfelele*.»

⁴ Geŋ aa Ezayi y'a ruute, Zaŋ Batis y'a iina yi lekkiyo adda balda. Doŋ an d'ettiyo tuddí, y'an di kazita, yi d'eesiyo: «Kun ti kama lekkiyagun, an un ti'n suyyo batem wo Raa y'un t'isa tambobino a oldfikagun te.» ⁵ Doŋ baadaŋ ti siidfo Ziide wo ti geeger Zeruzalem an d'ettiyo tukki Zaŋ. An t'oodfibe addaŋ a urzi k'oldfikadaŋ a daana duwo pay, wo yoŋ yi-ti'n suyyiso batem adda k'ooye Zurden.

⁶ Zaŋ geŋ kallayí y'ossiyo an indigo k'ilali zinjzo, wo ser a tooni ki golmodo. Ombadí gannoori ti madde†. ⁷ Y'an di kazita duwo, yi d'eesiyo: «I d'ede wede ettiyo k'itadó yoŋ toogo yi jiiire nuŋ, wo ni k'iide n'a ki t'ottile n'a ki t'eeze sibe tofiyagí ye. ⁸ Nuŋ n'unni suyyiso batem t'ahu, wo yoŋ y'unni suyya batem t'Unde Kamilen.»

*Suyyiso batem wo naamiya daggiya k'Isa
(Matiye 3.13-17; Lik 3.21-22)*

⁹ Aame geŋ Isa y'a iide ti geeger Nazaret siidfo Galile, wo Zaŋ y'a ti y' zuyye batem adda k'ooye Zurden. ¹⁰ Aame Isa y'adfiya t'adda k'ahu, yi wulle kandaane a t'ihina, wo Unde Raa ti dfeegu ti kandaane aa deere t'a di guune a tuddí. ¹¹ Wo y'a illiga golla ettiyo ti kandaane t'a ruute, t'ede: «Kee Ulo nuuno, ni ki giyye baadaŋ, ulbó unse ti kee me‡.» ¹² Yi t'udfde t'ahu maŋ, a kaamiki Unde Raa t'a-di t'iide k'adda balda. ¹³ A ume geŋ y'a likke onniyo ada pidfe ti seyfi. Aame yi lekkiyo geŋ, Meeda siitandani t'a yi niime daggiya, wo kane maaleekiyagi Raa ti yode, an i di naabiya.

* 1:3 1.3 Kun wollo adda mattup ki Malasi 3.1 wo Ezayi 40.3. † 1:6 1.6 Kun wollo adda mattup ki 2 Mozagi 1.8. ‡ 1:11 1.11 Kun wollo adda mattup ki Soom 2.7 wo Ezayi 42.1.

Sanalliyagi ɗoŋ ki poone
(*Matiye 4.12-17; Lik 4.14-15*)

¹⁴ Onniyo soo Zaŋ an ti y' ziiɗa dangay, maŋ Isa y'a ingile siidɗo Galile yi kazita Rabila Majjaanawa ki Raa, ¹⁵ y'ede: «Onniyo t'iide, wo Moziko Raa t'iina gopponj. Kun ti kama lekkiyagun, kun ambo a Rabila Majjaanawa ettiyo.»

¹⁶ Onniyo soo Isa yi sooru a biza bar ki Galile, maŋ yi d'uuney zembɗa sire, Simo ti leemadɗi Andire. An kakkiya lembiɗagaŋ k'adda bar kono kane naabadaŋ sawwiya puuni. ¹⁷ Maŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun ni daani, wo nuŋ n'un di'n isa ɗoŋ dehuu ɗuwo kono an d'etto k'urzizɗo.» ¹⁸ A kaamiki lembiɗagaŋ an d'iili, an di y' diine.

¹⁹ Tinj geŋ Isa y'a iide ki ɗaana boolonj maŋ, yi d'uuney Zak ti leemadɗi Zaŋ inŋi Zebede, kane adda tooko an okkime lembiɗagaŋ. ²⁰ Aame geŋ y'a ti'n wiike, maŋ kesiko meegaŋ Zebede an di y'iili adda tooko ti ɗoŋ naabo me, wo kane an di y' diine.

Wede i-d'ede siitan a eedɗi
(*Lik 4.31-37*)

²¹ Saŋ maŋ an d'ingile ki geeger Kapernayim. A onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi maŋ, Isa y'a t'iide k'adda ɓoy wede Yawudiyagi ge dooyiso, y'a iise dooyiso ɗuwo. ²² Dooyisadɗi gette t'an di'n ziiɗa, kono yoŋ yi dooyiso ti toogo suuniyo ere ki yode batum, wo aakede ki ɗoŋ suuniyo k'oogoro ge ki dooyiso ye.

²³ Adda ɓoy geŋ i d'ede wedusu i-d'ede siitan a eedɗi, y'a idili, y'ede: ²⁴ «Isa wede ti geeger Nazaret, ki dehu moo me a tukki kaye me? Kee k'iido daggiyadey ko? Nuŋ ni ki suune, kee Wede Kamileŋ Raa y'igibo.»

²⁵ Injino maŋ Isa y'a t'idɗise siitan gette, y'ede: «M'a t'appa bizi, wo mi t'adɗo ti tukki wede me!» ²⁶ Siitan gette t'a-ti yi zihite wede me, wo t'a-t'udɗe ti ɗollite. ²⁷ ɗoŋ

pay an ziidfa giggiraŋ, an d'iise rootiyto ti tuddaŋ, an'de: «Eŋ moo me? Dooyiso ette aware aa ki wede adda toogo kino me! Siitandani toŋ y'an di rootiyo an t'adde, wo an d'ollige onamí!»

²⁸ A kaamiki geŋ rabila k'Isa a-tiipe adda siidfo Galile pay.

Eliyo beeko a dŋ k'eeni baadaŋ
(*Matiye 8.14-15; Lik 4.38-39*)

²⁹ Saŋ maŋ aŋ Isa an t'udde t'adda boy wede Yawudiyagi ge dooyiso me, an t'iide daŋ Simo kane ti Andire, wo Zak ti Zaŋ toŋ ti kane. ³⁰ An iiney maŋ an t'uuney ande Simo ekk'ongali i-ti d'iire, aame geŋ an i di ruute Isa kono tode. ³¹ Y'a d'iide goppon ki tuddutú, yi ziidfa beytú y'a-t'iiziga. A kaamiki ooriyo t'a t'iili, wo t'an d'iise naabiya. ³² A peedfo t'a t'iire maŋ, tiŋ geŋ duwo an i di ziko dŋ k'eeni ti dŋ an d'ede siitandani a eedaŋ. ³³ Dŋ geeger pay geŋ an t'ugiye a biza bumbu boy wede Isa adda.

³⁴ Y'an d'ele beeko a dŋ k'eeni baadaŋ i dabirsa wede tuuku toŋ t'ita k'eenizí k'eenizí, wo siitandani baadaŋ y'an ilmiti. Yoŋ y'an k'ooliyo urzi a siitandani an ki d'orba ye, kono kane an yi suune yoŋ Isa wee wee me. ³⁵ Soggo maŋ, y'a ziiha ti didfo k'adda balda kono y'a tondey Raa. ³⁶ Ume i wiyye maŋ, Simo ti dŋ a itadí an t'iide dehuzí. ³⁷ Aame an y'uune maŋ, an i di ruute, an'de: «Dŋ pay an ki dehu.» ³⁸ Maŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «In t'odo k'illiyagi goppon genno, rabila gette a kane toŋ n'an di ti kizey kay, kono nuŋ n'iido miŋ k'injino.»

³⁹ Maŋ Isa y'a-t'izire siidfo Galile gette pay, yi kazita ono Raa a boydi dŋ Yawudiyagi ge dooyiso, wo siitandani yi-ti'n lommite.

Eliyo beeko a wede bitidde
(Matiye 8.1-4; Lik 5.12-16)

⁴⁰ I d'ede wede bitidde y'a iide k'ume k'Isa, y'a-dikke a dfaanadí wo yi-d'obe bey, y'ede: «Ki dehu mañ, k'o eli beeko n'a t'ise kamilen a dfaana Raa.» ⁴¹ Isa yi y' wulle mañ, i di t'ize sommagi, y'a igibe beezí y'a yi butte, wo y'a ruute, y'ede: «Nuñ ni dehu, ki t'iso kamilen!» ⁴² A kaamiki bitiddayí an nukkidde, y'a t'ize kamilen. ⁴³ Aame geñ kesiko Isa y'a y'igibe, wo y'a di y'iipidde, ⁴⁴ y'ede: «K'ollo koduwo, a munda wede ize eñ a wenda soo toñ ki rootey ye! Wo dde k'odo deddet ki-ti kazoy tuddá a wede sedeke y'a ki ti wolley, wo k'a eloy munda ki sedeke a kize ki t'ize kamilen aa Muusa y'a ruute adda k'oogoro in d'ise, kono d'ofon pay an di wolle kee k'uune bee.» ⁴⁵ Miñ wede geñ yi t'udde mañ, y'a iise kazita a d'ofon pay a beeko ere y'uune gette. Injino mañ rabila gette a-tiipe a omagi pay, urzi Isa y'a ette k'adda k'ille umbo. Y'a uupe balda wo d'ofon an d'ettiyo ki tuddí t'ume tuuku toñ mañ.

2

Isa yi ele beeko a wede runguyun
(Matiye 9.1-8; Lik 5.17-26)

¹ Onniyo miibi k'ita mañ Isa y'a-gime Kapernayim. Doñ an illiga mañ Isa yi-gimo, yoñ adda boy. ² Duwo an d'uune boy wede Isa adda geñ boo a-t'udde biza bumbu. Wo y'an di kazita ono Raa. ³ Aame geñ i d'iido duwo an d'umbo wede runguyun ti zaade, d'ofon pidde ge sarkiya. ⁴ Wo urzi an i-di t'ette k'ume k'Isa umbo kono duwo baadan. Injino mañ an a-ti gili t'ekki boy, an d'ihina buldo t'eego a ume Isa yi t'ihira. Wede runguyun geñ an ti y' zuyye ti zaadayí pay a gulbayí. ⁵ Isa yi wulle kane an ziipe addan a yode mañ, aame geñ yi di ruute a

wede runguyun, y'ede: «Ulo ki nun, oldikadá n'a y' t'ize tambobino.»

⁶ A ume geŋ i d'ede d'ŋ suuniyo k'oogoro miibi, an ti guune. Kane an d'elkiso adda k'addan, an'de: ⁷ «Ki moo me wede eŋ yi rootiyo iŋkino me? Yi kalɗa suma Raal Wee wee aane aase tambobino a oldiko wede, daa ki Raa siidí ye maŋ?» ⁸ A kaamiki, elkisadaŋ Isa y'a ti zuune adda k'addí, wo y'an di ruute, y'ede: «Ki moo me kun d'elkiso adda k'addugun iŋkino me?

⁹ Ise laylay a jiiire miŋ too me a nun n'a roote a wede runguyun: «Oldikadá Raa y'a y' t'ize tambobino» kunun, n'a roote: «Ki t'oozo, ki t'ambo zaafayá wo k'a oziro me?» ¹⁰ Wo ni dehu kun di suune, nun wede an n'ehe aa ulo wede eŋ, adda duniya ette o d'ede toogo k'isiyo tambobino a oldiko.» Maŋ yi di ruute a wede runguyun, y'ede: ¹¹ «Nun n'a di rooto, ki t'oozo, ki t'ambo zaafayá, k'a aaho boozá.»

¹² A kaamiki wede y'a t'iiziga, y'a t'umbe zaafayá a ɗaana d'ŋ pay, y'a t'udɗe y'a iŋgile. Kane d'ŋ pay geŋ an ziiɗa giggiraŋ, an tamma Raa, an'de: «Munɗa kino eŋ kaŋ soo toŋ ay ki wulle ye.»

*Isa yi waaku Lebi
(Matiye 9.9-13; Lik 5.27-32)*

¹³ Onniyo soo Isa y'a-gime biza bar Galile. D'ŋ baadaŋ an d'ettiyo tuddí wo yi di'n dooyiso. ¹⁴ Tiŋ geŋ y'a iide, a urzi yi wulle Lebi ulo k'Alpe, yi-guune a ume naabadí yi seɗɗu jibaaye. Isa yi di ruute, y'ede: «Ki ni daani!» Maŋ yon y'a t'iiziga wo y'a yi diine.

¹⁵ Isa y'iide'ŋ y'a-guune ombó ti sanalliyagí di Lebi. Aame an ti guune maŋ, d'ŋ seɗɗu jibaaye baadaŋ ti d'ŋ k'oldiko oŋgo pây an di-guune ti kane kaŋ soo, kono d'ŋ baadaŋ i yi diine me. ¹⁶ Kane d'ŋ suuniyo k'oogoro ti diine Pariziyen an wolliyo Isa y'ombó ti d'ŋ seɗɗu

jibaaye wo ti dɔŋ k'oldiko oŋgo iŋkino maŋ, an an di ruute a sanalliyagí, an'de: «Ki moo me yi d'omɓo ti dɔŋ seɗɗu jibaaye wo ti dɔŋ k'oldiko oŋgo me?» ¹⁷ Isa yi'n illiga maŋ, y'an di ruute, y'ede: «Kane dɔŋ waaliŋ an ki y' dehe ye wede daawiya me, wo i yi dehe dɔŋ k'eeni. Nuŋ ni k'iido'ŋ waaku kane dɔŋ ki diine ye, wo de n'iido'ŋ waaku kane dɔŋ k'oldiko.»

*Dooyiso k'Almasi ti ere ki Pariziyen a ki t'ettiyo soo ye
(Matiye 9.14-17; Lik 5.33-39)*

¹⁸ Onniyo soo sanalliyagi ki Zaŋ Batis ti Pariziyen, an di lekkiyo onniyo muno daa k'omɓo. Dɔŋ miibi an d'iide an tunde Isa, an'de: «Ki moo me kane sanalliyagá onniyo muno an ki lekkiyo daa k'omɓo ye, wo kacij sanalliyagi ki Zaŋ ti dɔŋ ki Pariziyen, onniyo muno an di lekkiyo daa k'omɓo me?» ¹⁹ Isa y'an di'n gime onamaŋ, y'ede: «Kun elkiyo miŋ dɔŋ an'ni wiiko a tarnaape seɗɗu, onniyo muno an di lekke daa k'omɓo ko aame kule k'ere yoŋ a diinayaŋ maŋ? Aha, iŋkino ye! Ise onniyo miibi toŋ kule k'ere a sirpadaŋ maŋ, onniyo muno an k'aane an ki lekke daa k'omɓo ye. ²⁰ Wo saŋ onniytagi an d'aana, aame kule k'ere ti diinayaŋ an ti y'umba maŋ. A onniytagi geŋ kane onniyo muno an di lekka daa k'omɓo kollo. ²¹ Beehiye ye wenda yi d'ambe buude kalle aware y'a-t'obbira ekki kalle mazzini me, para maŋ buude wede aware geŋ y'a t'aadi kalle wede mazzini geŋno, a di sittite a ceere sey.

²² Wo beehiye ye wenda yi t'epe toote k'inni biŋ wede oozige ɓotto adda riitile wede mazzini me, para maŋ toote geŋ y'a-ɓatte riitile, wo toote ti riitile pây i-litte. Ki too maŋ toote wede oozige ɓotto geŋ eepiyadí adda riitile wede aware.»

*Isa yi rootiyo a urzi k'onniyo ere ki puukiyo
(Matiye 12.1-8; Lik 6.1-5)*

²³ Onniyo soo ere ki puukiyo Yawudiyagi maṅ, Isa yi doopidfe t'adda dombi dɔŋ ki geme ti sanalliyagi. Aame geṅ kane sanalliyagí an d'iise sattita geme an di doydiso*.

²⁴ Kane Pariziyen an i di ruute Isa, an'de: «Ki moo me sanalliyagá an d'isiyo munda wede oogiradinj ti k'ele urzi k'isiyo ye a onniyo ere ki puukiyadinj te†?»

²⁵ Maṅ Isa y'an di'n gime onamaṅ, y'ede: «Ki kotto kun gire munda wede ti kaaga onniyo soo yode Dawut y'ize ti dɔŋ a itadí, aame an t'ize oone wo mosogo ti'ni ziiɗa geṅ me. ²⁶ Aame mozigo goole dɔŋ seɗeɗe Abiyatar geṅ, Dawut yi-t'iide adda Boy Raa wede an ikkima ki golmodo, y'a ziki mappa wede an i ele seɗeɗe a Raa, wo yode ti dɔŋ a itadí toṅ an d'iimi. Wo Raa y'an k'ize munda ye, ki too maṅ kane an k'ede ye urzi an d'oomi me, oogiradinj t'ele urzi a dɔŋ seɗeɗe dɔŋɗal‡.»

²⁷ Wo Isa y'an di ruute sey, y'ede: «Onniyo ere ki puukiyo gette Raa yi ti ziipe a wede, wo wede geṅ Raa yi y'ikkima kono k'onniyo ere ki puukiyo ye. ²⁸ Injino maṅ nuṅ wede an n'ehe aa ulo wede en, o d'ede urzi k'isiyo munda wede aa addó i dehu ekk'onniyo ere ki puukiyadinj toṅ maṅ.»

3

Isa yi ele beeko a wede beezí unto

(Matiye 12.9-14; Lik 6.6-11)

¹ Saṅ maṅ Isa y'a t'iide sey k'adda boy wede Yawudiyagi ge dooyiso. Adda boy geṅ i d'ede wedusu soo injino beezí unto. ² Kane Pariziyen an dehu an t'oone urzi an di sakiya Isa, kono kamo an di wolliyo koomadí, a onniyo ere ki

* 2:23 2.23 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 23.25. † 2:24 2.24 Kun wollo adda mattup ki Egzod 34.21. ‡ 2:26 2.26 Kun wollo adda mattup ki 1 Samiyel 21.2-7.

puukiyo Yawudiyagi, a wede geŋ yi-t'ela beeko ko. ³ Injino maŋ Isa yi di ruute a wede beezí unto geŋ, y'ede: «Ki t'oozo, ki t'ôhor a diine dŋwo kino.» ⁴ Maŋ Isa y'a tunde dŋŋ i yi wolleiyo, y'ede: «Oogiradiŋ t'ele urzi k'isiyo ki moo me a onniyo ere ki puukiyadiŋ te? A wedusu ki d'ise beehiye kunuŋ, ki d'ise ulsu ko? Wedusu k'a y'utte kunuŋ, k'a yi t'îde ko?» Wo dŋe kane an d'annugu dŋedŋek. ⁵ Aame geŋ kane Isa yi di'n wolleiyo adda k'edayan ti kulkuwo, wo addí a litte kono kane addan zakidí. Injino maŋ yi di ruute a wede geŋ, y'ede: «Beezá ki y'onŋo.» Maŋ y'a y'unŋe, wo beezí a t'ikkima. ⁶ Saŋ kane Pariziyen tiŋ geŋ an t'udŋe, a kaamiki an t'ugiye ti dŋŋ a ita k'Erod, an t'îide onamaŋ kaŋ soo a tukk'Isa, an di dehe urzi ki tŋwwadí.

Doŋ ßaadan an daaniya Isa
(*Matiye 4.25; 12.15-16; Lik 6.17-19*)

⁷ Isa ti sanalliyagí an t'irga biza bar ki Galile, wo dŋŋ duuru ßaadan an di y' diine. Kane dŋwo geŋ an'tiyo ti siidŋo Galile, ti siidŋo Ziide, ⁸ ti geeger Zeruzalem, ti siidŋo k'Idume, ti dar k'ooye Zурden ki kese peedŋo ge-koliyo, wo ti siidŋo ere i dŋuule geeger Tir ti Sidŋŋ. Kane dŋŋ duuru pay geŋ an d'îide k'ume k'Isa kono an illiga sulŋi dŋŋ pay y'isiyo geŋ me. ⁹ Injino maŋ Isa y'an di ruute sanalliyagí, y'ede: «Kun'do, kun o wollei tooko, kun o-t'argi goppon kono dŋŋ duuru an ki ti'n niidŋa ye.» ¹⁰ Yi ruute injino kono yon y'eliyo beeko a dŋŋ ßaadan geŋ, wede k'eeni tuuku ton yi ŋaayu, y'ette, y'a bottey tuddí. ¹¹ Wo kane dŋŋ an d'ede siitan eedan geŋ, wede tuuku yi wolleiyo Isa maŋ yi-t'ottilso, yi d'eesiyo dŋollite: «Kee Ulo Raa! Kee Ulo Raa!» ¹² Wo dŋe y'an di ruute ti golla zakidí a dŋwo, kono an ki roote ye a munda wede y'ize me.

Beeriyo ɗoŋ zina k'Isa
(*Matiye 10.1-4; Lik 6.12-16*)

¹³ Saŋ maŋ Isa yi wiike ɗoŋ aa addí i dehu, an d'ingile ti yode k'ekki mukkolo. ¹⁴ Maŋ yi d'iidiba ti diinayaŋ ɗoŋ koomat makumu sire y'anni wiike sundaŋ ɗoŋ zina. Yoŋ yi'ni biire a yode, kono y'anni t'ikkipa kazita k'ono Raa. ¹⁵ Wo y'an d'ele toogo ki lommitte siitandani ɗoŋ an t'ooney a ɗaanadaŋ. ¹⁶ Enno sumbiyagi ɗoŋ koomat makumu sire Isa yi biire me: Simo wede Isa y'a yi wiike sundí soo te Piyer*¹⁷; Zak ti leemadí Zaŋ inŋi Zebede, Isa yi di'n waaku sundaŋ Bonarzez, i-kaza kane geŋ aa eɗɗiso mizzi; ¹⁸ Andire, Pilip, Bartelemi, Matiye, Toma, Zak ulo k'Alpe, Taade, Simo wede addí wehini kono siidadi me, ¹⁹ wo Ziidas Iskariyot wede saŋ y'an di y' t'ela Isa a bey ɗoŋ k'olmidayí.

Isa maawí an yi dehu
(*Matiye 12.24-32; Lik 11.15-23; 12.10*)

²⁰ Saŋ maŋ Isa ti sanalliyagí an di-gimo ɓoy, wo ɗoŋ ɓaadaŋ an di t'ugiye sey, urzi an d'oomi munda toŋ umbo. ²¹ Aame maawí an illiga inŋino maŋ, an t'iide waakuzí, kono an elkiyo eedí ti digge.

Toogo k'Isa t'ettiyo ti too me?

²² Doŋ suuniyo k'oogoro iido ti Zeruzalem an di rootiyo, an'de: «Meeda siitandani sundutú Belzebul ti yode. Geŋ Meeda siitandani i eliyto toogo ki lommitte siitandani me!»

²³ Inŋino maŋ Isa y'anni wiike, y'an di ruute t'ono ombide, y'ede: «Mummino me Meeda siitandani t'a limmi tuddutú me? ²⁴ Aame moziko ere tuuku ɗoŋtú an ɗeyyiso ti tuddaŋ maŋ, kane geŋ an k'aane an ki ti lekke kaŋ soo ye. ²⁵ Wo aame adda ɓoy ɗoŋzí an ɗeyyiso ti

* 3:16 3.16 Suma Piyer i-kaza mukkolo.

tuddaŋ maŋ, kane geŋ an k'aane an ki ti lekke kaŋ soo ye. ²⁶ Geŋ inŋkino kay, aame Meeda siitandani ti dfeyyiso ti siitandani eebutú maŋ, geŋ an dfeyyiso ti tuddaŋ batum. Wo de geŋ ki kotto, mozikatú ti k'aane ti ki lekke ye, t'a d'anga! ²⁷ Aame wede yi dehu yi-t'ette adda boy ki wede i-d'ede toogo wo y'a sikiti suldfizi maŋ, wede geŋ ki poone y'a-kettite wede toogo doo miŋ, y'a aane y'a sikiti suldfi t'adda boy kollo.

²⁸ Derec inŋkino wo n'un di rooto: Duwo Raa y'an t'isa tambobino a oldiko ere pay an isiyo, ti kaldita ere pay an kaldita suma Raa gette. ²⁹ Wo de wede tuuku i kaldita Unde Kamileŋ maŋ, yoŋ geŋ toc Raa yi-k'isa tambobino ye, oldikadí t'a lekka ki daayum.» ³⁰ Isa y'an orbe inŋkino kono d'uwu an'de yoŋ i-d'ede siitan a eedí.

Mekk'Isa ti zembadí
(Matiye 12.46-50; Lik 8.19-21)

³¹ Isa adda boy, aame geŋ meedí ti zembadí an d'iina, wo an t'ihira ti paate, an d'igibe wedusu y'an di y' waako. ³² Doŋ baadaŋ an di-guune, Isa an ti y' d'uule, yoŋ a diine. Maŋ an i di ruute, an'de: «K'ollo, meedá ti zembadá an t'ihira ti paate, an ki dehu.»

³³ Isa yi di'n gime onamí, y'ede: «Ki kotto maŋ, meedó ti zembadó aŋ wee wee?» ³⁴ Maŋ doŋ i-guune i ti y' d'uule geŋ yi di'n wolliyo adda k'edayaŋ, wo y'a ruute, y'ede: «Kun wollo, kane enno aŋ meedó ti zembadó me. ³⁵ Inŋkino maŋ wede tuuku y'isiyo suldfi doŋ pay Raa yi dehu geŋ, yode geŋno leemadó, teemadó wo meedó me.»

4

Ono ombide a tukki wede korso
(Matiye 13.1-9; Lik 8.4-8)

¹ Isa yo a biza bar Galile, aame geɗ y'a iise dooyiso ɗuwo sey. Doɗ duuru ɓaadaɗ ɓaadaɗ an di-t'ugiyee, inkiino yi di gili adda tooko ekk'ahu, y'a-guune wo kane ɗoɗ duuru pay an t'ihira a biza bar. ² A dooyisadi gette y'an di'n duuye a sulɗi ɓaadaɗ t'ono ombiɗe, y'ede: ³ «Kun ollo! I d'ede wedusu soo inkiino yi t'iide korso buzu k'adda doome. ⁴ Aame yi sakkisa geɗ, buzu oɗoɗ a-zilɗiti a urzi, embi an iido'ɗ an di-tiɓbe pay. ⁵ Buzu oɗoɗ soɗ a-zilɗiti a ume wede t'adda'ɗ paɗgiragi, siɗɗadi baata. Kane geɗ a t'udɗe kesiko kono siɗɗadaɗ soodo. ⁶ Aame peeɗo ti-gilo wo t'ihina maɗ, kane geɗ a t'igge, a-biiha kono sondayzaɗ i ki ti ɗiige ye. ⁷ Doɗ soɗ a-zilɗiti adda k'ahimagi, kane geɗ a t'udɗe wo ahimagi an iiziga maɗ, an di'n ippe an ki d'ehe ye. ⁸ Doɗ oɗoɗ soɗ a-zilɗiti a siɗo ere beehiye, kane geɗ a t'udɗe, an d'ihira wo an d'ehe: ulo muduso soo y'a ehe inni ada g'adɗo, soɗ ada zoot wo soɗ meeda.»

⁹ Maɗ Isa y'a ruute, y'ede: «Wede i-d'ede kuwwa k'ollige maɗ, y'ollo koɗuwo!»

*Ki moo me Isa yi rootiyto t'ono ombiɗe me
(Matiye 13.10-15; Lik 8.9-10)*

¹⁰ Saɗ Isa y'a t'irga ti tukki ɗoɗ duuru. Aame geɗ ɗoɗ i ti y' ɗuule ti kane sanalliyagi koomat makumu sire geɗ an di y' tunde, ki moo me y'an rootiyto a ɗoɗ duuru t'ono ombiɗe me? ¹¹ Yoɗ y'an di ruute, y'ede: «A kune'ɗ Raa y'un ele suuniyo ki sulɗi ɗoɗ ombiɗe ki Moziko Raa te, wo ɗe a ɗoɗ oɗoɗ sulɗi pay geɗ an an rootiyto'ɗ t'ono ombiɗe, ¹² inkiino:

“Kane geɗ an di woliyo kereɗ, wo munda an ki y' woliyo ye,

an d'ollige kereɗ, wo ono itadaɗ an ki ti suuniyo ye,

para mañ an di-kime ki tukki Raa, y'an t'ise tambobino a oldikadañ te*!»

Oodfibe k'ita k'ono ombiŋe a tukki wede korso
(*Matiye 13.18-23; Lik 8.11-15*)

¹³ Isa y'an di ruute sey, y'ede: «Ono ombiŋe eñ itadañ kun ki'n suuniyo ye! De mummino kun di'n suuna ita k'ono ombiŋe pay geñ me? ¹⁴ Wede korso geñ yi korso ono Raa. ¹⁵ Buzu wede i zilditi a biza k'urzi geñ, i-kaza ŋuwo ŋoñ ollige ono Raa, wo ŋe an t'ollige mañ a kaamiki Meeda siitandani t'ettiyo, ti-t'odŋipe ono geñ t'adda k'addañ me. ¹⁶ Buzu wede i zilditi a ume wede t'adda pañgiragi geñ, i-kaza ŋuwo ŋoñ ollige ono Raa, kesiko ulbañ uñse an d'ambu. ¹⁷ Wo ŋe ono sottadañ ti ki ti ŋeegu adda k'addañ, an aa ki seedu zakidfi ye, aame i ettiyo dabar ise ŋuwo an'ni dabirsa kono an umbe a ono Raa mañ, kesiko an t'argu. ¹⁸ Buzu wede i zilditi adda k'ahimagi geñ, i-kaza ŋuwo ŋoñ ollige ono Raa, ¹⁹ wo ŋe sañ elkisito a sulŋi duniya, dehutu k'urzi maala wo zaapu k'adde a sulŋi ŋoñ ulpi tuddañ ti dehu ti doolo toñ ede. Kane pay geñ ono an di'n appiya, an ki d'ohire ye a urzi Raa me. ²⁰ Ki ŋaŋgu buzu wede i zilditi a siidfo ere beehiye gette, i-kaza ŋuwo ŋoñ ollige ono Raa wo an di'n seedu adda k'addañ, an d'ohire a urzi Raa, an aa d'ooniyo eebañ ti doolo, aakede ulo muduso soo y'a ehe inñi ada g'adfo, soñ ada zoot, wo soñ meeda.»

Ono ombiŋe a tukki pitila
(*Matiye 5.15; 10.26; Lik 8.16-18; 11.33; 6.38*)

²¹ Isa y'an di ruute sey, y'ede: «Aame wede y'a t'uyye pitila mañ, y'a-t'ossibe bogoro kunuñ, yi-ti t'ele a ita k'oŋgali ko? Aha, ki too mañ y'a ti zaape t'awwa. ²² Sulŋi

* 4:12 4.12 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 6.9-10.

ɗonj pay ombiɗe'ŋ, saŋ onniyo soo a t'ooɗiba ita, wo ono ɗonj i ki dehu ɗuwo an k'olliga ye geŋ, saŋ onniyo soo a t'adɗa a toore. ²³ Wede i-d'ede kuwwa k'ollige maŋ, y'ollo koɗuwo!»

²⁴ Isa y'an di ruute sey, y'ede: «Kun koonaa mentikagi a ono ɗonj kun ollige. Derec, dooziyo ere kun dooziyo a ɗuwo gette, Raa toŋ y'un ti dooza a kune iŋkino kay, wo y'a d'oɓa ti jugulu a kune me. ²⁵ Derec, a wede i-d'ede suuniyo'ŋ, an i-t'eela t'eego, wo ɗe a wede i-k'ede suuniyo ye, ere boolonj i-d'ede toŋ an i-t'amɓa.»

Ono ombiɗe a tukki buzu wede adɗiya siidí

²⁶ Isa y'a ruute sey, y'ede: «Moziko Raa tod' ti deeyiso aa wede yi sakkisa buzu adda doomizí. ²⁷ Wo ki yode diɗɗo t'ettiyo yi-ti moone, wo ume i t'ompilso maŋ yi-t'oozige, yi ki suune ye ume buzu y'adɗiya wo yi d'ohire mummino toŋ maŋ. ²⁸ Naabo gette i ti suuniyo tode siidɗo sittú. I-t'adɗiya ki poone soole, saŋ i-t'isiyo koyile, saŋ mahuwe i-ti paŋa, saŋ i-ti tana. ²⁹ Aame i ti tana maŋ, wede yi d'ambu suwwo ki ayɗu baa, kono peedɗo t'ide k'ayɗu†.»

*Ono ombiɗe ekk'ulo k'undumu sundí mutard
(Matiye 13.31-32; Lik 13.18-19)*

³⁰ Isa y'a ruute sey, y'ede: «Moziko Raa in t'eese tod'te aa moo me? In di roote tod'te ti ono ombiɗe ɗonj tuuku me? ³¹ Tode gette ti deeyiso aa ulo k'undumu soo sundí mutard. Aame ki kiira geŋ, ulo k'undumu miŋ yoŋ neŋku a jiire ti diine k'inŋi k'inda pay ɗonj adda duniya. ³² Wo ɗe ki-giira kotto maŋ, yi-t'adɗiya yi d'isiyo goole i ceeriyo inda ɗonj pay adda jineene geŋŋo, yi d'ahuntu layɗayi deero embi an d'appiyta ɓoyɗizan eego.»

† 4:29 4.29 Kun wollo adda mattup ki Zowel 4.13.

³³ Geŋ Isa a dooyisadí gette, yi'ni duuye ɗuwo t'ono ombiɗe ɓaadaŋ iŋkino, aa ere an aane an y'olliga. ³⁴ A ɗuwo munɗa daa k'ono ombiɗe y'an ki rootiyo ye, wo ɗe aame yoŋ siidí ti sanalliyagí maŋ, y'an t'oodɓibe ita k'ono ombiɗe pay geŋ me.

*Isa toogo i jiire maaye ɓaadaŋ
(Matiye 8.18,23-27; Lik 8.22-25)*

³⁵ A onniyo gettiyo batum a peedo t'a t'iire maŋ, Isa y'an di ruute a sanalliyagí, y'ede: «In ti doopo'ŋ ti dar bar ti nee.» ³⁶ Iŋkino maŋ ɗoŋ duuru an di'n iili zeŋge t'inno, kane sanalliyagí an a di gili ti yode adda tooko, wo tookiyagi doolo toŋ ede a sirpadaŋ an d'iŋgile.

³⁷ A kaamiki, i d'iiziga maaye ɓaadaŋ adda bar. Ahu geŋ i-kolzite kolzite i d'obite k'adda tooko, tod'te i t'ôoniyo t'ahu. ³⁸ Isa geŋ yoŋ a ume k'ita, y'a udige kuy y'a ti zidɗe eedí a wasaade. Sanalliyagí an t'iide an di y'inne, wo an i di ruute, an'de: «Wede dooyisadey, kine in t'unto miŋ, kee ki moone tандаŋ?» ³⁹ Iŋkino maŋ Isa y'a t'iiziga, y'a y'idɗise maaye me, wo ahu bar y'an di ruute, y'ede: «Kun ôhor! Kun t'asso!» Maŋ maaye y'a ziidɗa, wo ahu toŋ an t'udige ɗeɗɗek.

⁴⁰ Saŋ Isa y'an di ruute sanalliyagi, y'ede: «Kun orgiso iŋkino moo me? Kun ki ziipe addugunŋ a nuuno ye ɓotto ko?» ⁴¹ Wo kane orgiso t'anni ziidɗa ɓaadaŋ, an di rootiyto tuddaŋ, an'de: «Yode eŋ moo wede me, kono aŋ maaye ti ahu bar toŋ an d'ollige onamí me‡!»

5

*Eliyo beeko a wede i-d'ede siitan a eedí
(Matiye 8.28-34; Lik 8.26-39)*

‡ 4:41 4.41 Kun wollo adda mattup ki Soom 65.8 wo 89.10.

¹ Saŋ Isa ti sanalliyagí an d'iiney a siidfo Gadara ti dar bar Galile ti nee. ² Isa yi ti dfiige t'ekki tooko maŋ, a kaamiki i d'iide wedusu t'ume muuziyagi yoŋ i-d'ede siitan a eedí, y'iide'ŋ y'a y'ikkima. ³ Lekkiyadí adda diine muuziyagi, wo wendá soo toŋ yi k'aane yi ki ti kettite ye, ise ti zinziri toŋ maŋ. ⁴ Taŋ baadaŋ beyd'í an di kettiso ti zinziri wo zoŋd'í adda poole, wo toŋ zinziri yi-ti d'ekkiso wo maala poole yi-ti dambu. Wo wendá soo toŋ a aane a ti boohe umbo. ⁵ Daayum, did'fo onnu, lekkiyadí a ume muuziyagi wo ekki kessagi, yi d'ollite, tuddí yi-t'áhuntu ti moŋgali, kund'ayi jerem.

⁶ Aame yi y' wulle Isa ti dokki maŋ, y'a ukke k'ume yode, y'a-dikke a d'aanadí, ⁷ wo y'a id'ili ti golla awwa, y'ede: «Ki dehu moo me a tukki nuŋ me, Isa Ulo ki Raa goole a jjiire pay? Ni dehu k'a di nâame ti suma Raa, ki ni dabire ye.» ⁸ Yi rootiyo iŋkino kono Isa yi-ruute, y'ede: «Siitan no, mi t'ad'fo ti tukki wede me!» ⁹ Isa y'a yi tunde, y'ede: «Kee sundá wee wee?» Wede geŋ yi d'ín gime onamí, y'ede: «Nuŋ sundó Doŋ Duuru, kono kaye baadaŋ.» ¹⁰ Wo yi-d'oŋe bey a Isa, yi kod'fime kono siitan'dani geŋ y'a ki ti'n limmi dokki ti siidfo gettiyo ye.

¹¹ A ume geŋ i d'ede tor'fo meeda ki kinzir* an elso ekki kesse. ¹² Kane siitan'dani geŋ an i d'oŋe bey a Isa, an'de: «K'ay ti'n agibi ay t'ette adda kinzir'dari geŋno.» ¹³ Maŋ Isa y'an d'iyye. Iŋkino siitan'dani t'ekki wede geŋ an t'ud'fe, an t'iide adda kinzir'dari. Wo tor'fo gette t'awwa t'ekki kesse t'a zide okko, kinzir'dari an t'ibi adda bar, an t'inda adda k'ahu. Kane suma dupu sire.

* 5:11 5:11 Kinzir: Yoŋ geŋ Yawudiyagi an yi wolliyu ganigi a d'aana Raa me, k'aadumu ulu. Geŋ i-kaza taaya ki kinzir gette ize a siidfo di d'oŋ kane Yawudiyagi ye. Kun wollo adda mattup ki Lebitik 11.7 wo Deeterenom 14.8.

¹⁴ Kane d̄oŋ k'elso geŋ an d'ukke, an an t'îide taaya a d̄oŋ adda geeger wo a d̄oŋ i lekkiyto a dombi pây. Duwo geŋ an t'ud̄d̄ito wolliso ki munda wede ize. ¹⁵ An iina a sirpa k'Isa maŋ, an wulle wede i ede siitand̄ani baadaŋ a eedí wo an t'ud̄de geŋ, yoŋ yi-guune, yi t'usse kalle wo eedí t'iido. In̄kino kane geŋ orgiso t'anni ziid̄a. ¹⁶ Kane d̄oŋ i wulle munda wede ize geŋ an an t'îide taaya, kaŋ mummino wede i-d'ede siitand̄ani a eedí y'a uune bee, wo soŋ a munda wede ize a kinzird̄ari. ¹⁷ In̄kino maŋ kane d̄oŋ pay an i d'iise oŋe bey a Isa, kono ti siid̄adaŋ y'a engile.

¹⁸ Maŋ Isa yi-ti gili adda tooko, y'a engile. Aame geŋ wede i ede siitand̄ani a eedí wo an t'ud̄de geŋ, yi tondiyo Isa kono y'a lekke ti yode. ¹⁹ Isa yi-ki d'iyye ye, wo de yi di ruute, y'ede: «Ki-kama di kee wo k'an t'ôdoy taaya a d̄oŋzá a suldi d̄oŋ pay Galmeega y'a ize, a isiyo k'adde koŋuwo y'ize a kee.» ²⁰ Maŋ wede y'a-gime, wo y'a iise kazita adda siid̄o ere sundutú «Geegiryagi Koomat†» suldi d̄oŋ pay Isa yi ize a yode geŋ me. Wo kane d̄oŋ pay illiga geŋ an ziid̄a giggiraŋ.

*Eliyo beeko a erewo wo bald̄iya k'uto Zayiris
(Matiye 9.18-26; Lik 8.40-56)*

²¹ Isa y'a-gimo ti tooko yi-ti diipiŋo ti dar bar t'inno, maŋ y'a t'îhira a biza bar wo d̄oŋ duuru baadaŋ an di-t'ugiye. ²² Aame geŋ i d'iina wedusu sundí Zayiris, yoŋ goole ti diine deero boy wede Yawudiyagi ge dooyiso. Yi wulle Isa maŋ y'a iido, y'a iire a zoŋdí ²³ wo yi-d'oŋe bey ti koŋd̄ime, y'ede: «Uto nuŋ tuddutú eeni t'unto. K'a ette maŋ, ki zaapey beezá t'a uttey wo t'a lekkey.»

† 5:20 5.20 Siid̄o ere sundutú «Geegiryagi Koomat» gette, tod'te ki d̄and̄i bar Galile ki kese peed̄o ge-koliyo.

²⁴ Injino maŋ Isa y'a iyye, an d'ingile soo. Wo ɗoŋ duuru ɓaadaŋ an di y' diine, an di y' ŋayyu t'enno t'enno. ²⁵ Ti diine ɗoŋ duuru i d'ede erewo soo injino ti dabirsa, puuzo obite t'itatú îide ozzine koomat makumu sire. ²⁶ T'a dibire ɓaadaŋ a bey ɗoŋ daawiya ɓaadaŋ wo beytú t'a zikkuwe pay kono t'a t'oone beeko, wo umbo beeko ti k'uune ye, ki too maŋ ti dabirsa i-ceeriyo ki ceeriyo. ²⁷ Tod' t'illiga rabila k'Isa, injino ti-t'iide diine ɗoŋ duuru ti dar k'Isa, t'a-butte kallayí, ²⁸ kono t'a ruute t'adda k'addutú, t'ede: «Aame n'iina n'a butta kallayí ɗaŋŋal toŋ maŋ, n'a utta.» ²⁹ T'a butte kallayí maŋ, a kaamiki obite puuzo a îhira yip, t'a uwwe a tuddutú t'uune bee.

³⁰ Aame geŋ Isa y'a uwwe toogo a uɗɗe ti tuddí me. Maŋ y'a-tuuye tukki ɗoŋ duuru wo y'a tunde, y'ede: «Wee wee i butte kallayó me?» ³¹ Kane sanalliyagí an i di ruute, an'de: «Kee k'owwiyo ɗoŋ an ki ŋayyu t'enno t'enno, wo ki-tondiyo wee wee i butte kallayá sey me?» ³² Wo ɗe Isa yi wolliyo ɗoŋ i ti y' ɗuule kono yi dehu y'a suune wede i y' butte. ³³ Maŋ to ere gette t'a urgide, ti ŋoŋŋirso kono ti zuune munda wede i-iide me. T'a d'iide, t'a iire zoŋɗí wo ɗerec ti di ruute pay. ³⁴ Wo ɗe Isa yi di ruute, y'ede: «Uto ki nuŋ, kono koŋ mi ziipe addá a nuuno geŋ, m'utte. T'eenizi geŋ m'uune bee, m'aaho ti toose.»

³⁵ Aame Isa y'a ti rootiyto injino geŋ, ɗoŋ zina an okko ti di goole ɓoy wede Yawudiyagi ge dooyiso, an i di ruute a Zayiris, an'de: «Utá t'a t'ihe, ki moo me wede dooyiso ki y' naatiya sey me?» ³⁶ Wo ɗe ono geŋ Isa y'illiga toŋ seezí ye, wo yi di ruute a goole ɓoy wede Yawudiyagi ge dooyiso, y'ede: «Kee k'orgide ye, ki zaapo addá a nuuno ɗaŋŋal.» ³⁷ Wo a wenda soo toŋ urzi yi k'ele ye a ette ti yode me, iide ti yode Piyer, Zak ti leemadí Zaŋ ɗaŋŋal.

³⁸ An iiney di goole ɓoy wede Yawudiyagi ge dooyiso maŋ, a ume geŋ Isa yi wolliyo ɗoŋ ɓaadaŋ an ɗollite

môolo ďanġkar. ³⁹ Isa yi-t'iide k'adda ƒoy, wo y'an di ruute, y'ede: «Moo me kun ƒollite môolo me? Uto ti k'inda ye, ti moone moone.» ⁴⁰ Kane ƒuwo geġ an di y'okko maade. Wo ƒe yoġ y'an uƒƒe ƒuwo t'adda ƒoy me, a uupe ti yode meek'uto ti mekk'uto wo sanalliyagi ƒoġ aĒo geġno, saġ Isa yi-t'iide k'adda biino ere uto adda. ⁴¹ Maġ yi ziiĒa beytú wo yi di ruute, y'ede: «Talita kum!» Geġ i-kaza: «Uto ki nuġ, mi t'onno ni-rootiyo me!» ⁴² A kaamiki, uto t'a t'iiziga ti sooru. Tod'te ozzinatú koomat makumu sire. Kane ƒuwo geġ an wulle inġino maġ, an ziiĒa giggiraġ kono i ġiire eedaġ. ⁴³ Maġ Isa y'an d'undirƒe, y'ede: «A wenda soo toġ kun i roota ye a munda wede ize eġ me.» Saġ y'an di ruute, y'ede: «Uto kun i eelo omƒo.»

6

Doġ Nazaret an koogire Isa (Matiye 13.54-58; Lik 4.16,22,24)

¹ T'ume geġ Isa y'a t'iiziga, y'a inġile ti sanalliyagi ki Nazaret geeger ere y'a ihira. ² A onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi maġ, y'a iise dooyiso ƒuwo adda ƒoy wede Yawudiyagi ge dooyiso. Doġ ƒaadaġ i y'ollige geġ an ziiĒa giggiraġ, wo an di ruute, an'de: «De ono pay eġ y'uuno ti too me? Suuniyo k'ono ette i elo wee wee? Wo mummino yi d'isiyto sulĒi k'armika kino me? ³ Yo eġ wede k'áhuntu sarpaġe ƒe me! Yoġ miġ ulo Mariyam ƒe me! Kane zembadí kuuli'ġ sumbiyagaġ Zak, Zoz, Ziid wo Simo ƒe me! Wo zembadí erayi toġ kane an lekkiyo ti kine ƒe me!» Kono k'inġino an di-tuuge k'amƒu k'onamí me.

⁴ Isa y'an di ruute, y'ede: «Derec, nebi geġ aame tuuku toġ onamí an d'ollige, wo ƒe ƒoġ a geeger ere y'a ihira, ƒoġ a biza bumbizí ti ƒoġ adda ƒoozí ƒaġġal, onamí an k'olliga ye me.» ⁵ A ume geġ munda k'armika soo toġ yi

k'iine yi k'ize ye, wo y'an di ziipe miŋ beezí a ɗoŋ k'eeni miibi ɗaŋŋal, an d'uune bee. ⁶ Wo Isa yi nuukiso eedí kono kane an ki ziipe addaŋ a yode ye.

*Agisa ki sanalliyagi kane koomat makumu sire
(Matiye 9.35; 10.1,5-14; Lik 9.1-6)*

Sanŋ maŋ Isa y'an izire pay illiyagi ɗoŋ i-ɗuule Nazaret geŋ me. ⁷ Maŋ y'a-wiike sanalliyagi kane koomat makumu sire, y'an ikkipe sire sire, wo y'an d'ele toogo ki lommite siitanɗani ɗoŋ an t'ooney a ɗaanadaŋ, ⁸ wo y'an di ruute munda wede an d'isey, y'ede: «Ki torguwaguŋ munda a beyguŋ kun amba ye, ise munda k'ombo, ise eese, ise tammiyagi sunni sunni adda poosaguŋ toŋ maŋ. Kun ambo dalka ɗaŋŋal, ⁹ tobiyagi a zoŋguŋ wo kun osso kalle toŋ soo a tudduguŋ.»

¹⁰ Wo y'an di ruute sey, y'ede: «Aame kun t'iidey adda boy tuuku wo an unni ziidɗey maŋ, kun di lekkoy aŋgeŋno bini eŋgilsaguŋ t'ume geŋno. ¹¹ Wo aame kun t'iidey ille wo ɗoŋtú an un ki'n ziidɗey ye wo onamguŋ an k'illigey ye maŋ, a eŋgilsaguŋ t'ume geŋno odde zoŋguŋ toŋ kun a ti tottigoy, geŋ i-kaza Raa ulbí uŋse ye ti kane me.»

¹² Kane sanalliyagi geŋ an d'iŋgile, an an kazita a ɗuwo kono an di-kime lekkiyadaŋ. ¹³ Siitanɗani baadaŋ an ti'n lommite, wo ɗoŋ k'eeni baadaŋ an an di yergutu egey an d'ooniyo bee.

*Taaya k'unto Zaŋ Batis
(Matiye 14.1-2; Lik 9.7-9)*

¹⁴ Mozigo Erod geŋ y'a illiga rabila k'Isa te, kono yoŋ sundí ti m̀oolo. Doŋ oŋgoŋ an ruute, an'de: «Geŋ Zaŋ Batis yi bilɗo ti diine ɗoŋ unto! Geŋ kono k'injino i-d'ede toogo yi d'isiyto sulɗi k'armika me.» ¹⁵ Doŋ oŋgoŋ an'de: «Geŋ nebi Eli.» Wo ɗoŋ soŋ an'de: «Geŋ nebi soo aa wede ti diine nebiyagi ɗoŋ ti kaaga.» ¹⁶ Wo ɗe aame

Erod y'illiga injkino maŋ, y'a ruute, y'ede: «Geŋ Zaŋ Batis wede n'an di ruute a asigiryagi an di-ɗikke eedí, geŋ yode i-bildɛ me.»

¹⁷⁻¹⁸ Erod y'ilke injkino kono yi-ziidɛ ere leemadí Pilip sundutú Erodiyas, wo Zaŋ Batis yi di ruute, y'ede: «Oogoro urzi ti k'ele ye k'a seeɗa ere leemadá te.» Injkino maŋ Erod batum y'an di ruute a asigiryagi an ti y' ziidɛ Zaŋ me, an ti y' gittite wo an ti y' zidɛ adda daŋgay. ¹⁹ A rootiyo Zaŋ gette Erodiyas ti di gulkuwe t'a ti y' ziidɛ addutú. Ti dehu t'a yi t'ide, wo ɗe urzi ti k'ooniyo ye, ²⁰ kono Erod geŋ yi orgiso a Zaŋ me, yi suune yoŋ wede ki diinekamileŋ, injkino yi di y' boohiyo. Aame Zaŋ yi eesiyo kazita k'ono Raa maŋ, Erod yi y'ollige t'unŋsuwo wo munda y'a roote yi ki suune ye.

²¹ Ozzine ti ozzine, onniyo k'ehiyo k'Erod t'aaniya maŋ, an d'isiyo tarnaape. Injkino onniyo gette t'iina maŋ, Erodiyas ti d'uune urzi. Erod y'an d'ize ombɔ a ɗoŋ deero siidɛ, a deero k'asigiryagi wo a ɗoŋ suma ki siidɛ Galile. ²² Aame geŋ uto koŋso k'Erodiyas ti-t'iide adda boy t'a immira, wo a tode gette Erod addí i-d'iɓi ti ɗoŋ an'ni wiiko pây. Injkino maŋ mozigo yi di ruute a uto koŋso, y'ede: «Munda wede tuuku mi dehu'ŋ mi rooto, wo ni di t'ela.» ²³ Wo y'a-ti nîime tuddí, y'ede: «Munda wede tuuku mi dehu'ŋ mi rooto, ni di t'ela, ise kese mozikadó toŋ maŋ.» ²⁴ Maŋ uto koŋso t'a t'udɛ ti di ruute mettú, t'ede: «De n'a tonde moo me?» Mettú ti di'n gime onamtú, t'ede: «Mi tondo eego Zaŋ Batis.»

²⁵ Kesiko uto koŋso t'a-gime ki tukki mozigo, t'iide'ŋ ti di ruute, t'ede: «Ni dehu aŋkenŋo k'o ti ɗekki eego Zaŋ Batis, k'o di zaapi adda supira, wo k'o d'adi kenŋo!» ²⁶ Aame geŋ mozigo y'a t'ize sommagi dondoŋ, wo ɗe kono y'a ti nîime tuddí a ɗaana ɗoŋ an'ni wiiko geŋ, y'a iyye yi gi di tuuge ye. ²⁷ A kaamiki, yi d'igibe asugursu soo

ti diine ɗoŋ boohiyadí, yi di ruute, y'ede: «K'odo, k'o ti ɗekki eego Zaŋ te, wo k'o d'edi.» Maŋ asugursu geŋ y'a t'iide k'adda dangay, y'a-ɗikko eego Zaŋ te. ²⁸ Eego y'a t'umbo adda supira, yi-d'ele a uto koŋso wo tod' ti d'iide a mettú. ²⁹ Sanalliyagi Zaŋ an illiga rabila gettiyo maŋ, aame geŋ an d'iido, nuune an t'umbe, an d'ingile an t'ele adda muuzo.

Eliyo k'ombo a kuuli dupu paat

(Matiye 14.13-21; Lik 9.10-17; Zaŋ 6.1-15)

³⁰ Doŋ zina k'Isa an di-gimo ki sirpadí, an i di t'iide taaya a naabo ere pay an izo wo a dooyiso ere pay an duuyo ɗuwo. ³¹ A ume geŋ i d'ede ɗuwo ɓaadaŋ, ɗoŋ ongoŋ an enjgile, ɗoŋ ongoŋ an ette ettiyo, wo Isa ti sanalliyagí geŋ an t'oone peedfo booloŋ an di-koone an d'oomi toŋ umbo. Injino maŋ y'an di ruute, y'ede: «Kun t'edi ti nuuno, in t'arga siidiŋ ki balɗa kun a-puukey booloŋ.»

³² Maŋ an di gili adda tooko, an di diipiɗa bar kono an t'arga siidaŋ k'adda balɗa. ³³ A enjilsadaŋ geŋ ɗoŋ ɓaadaŋ an di'n wulle wo an di'n zuune. Injino maŋ ɗoŋ t'adda geegiryagi pay geŋ an d'iise okkito ti zoŋɗaŋ, an t'iide geere sey k'ume Isa ti sanalliyagí an'te geŋ me. ³⁴ Isa yi ti ɗiige ti tooko maŋ, yi wolliyi ɗoŋ duuru ɓaadaŋ, wo i di t'ize sommagi kono kane geŋ aakede dambami daa wede k'elsadaŋ. Injino maŋ y'an di'n iise dooyiso a sulɗi ɓaadaŋ.

³⁵ Kane sanalliyagí an wolliyi peedfo t'ingile, maŋ an a d'iide sirpa k'Isa, an i di ruute, an'de: «K'ollo, ume eŋ balɗa wo peedfo toŋ t'ingile. ³⁶ Injino maŋ ɗuwo eŋ k'an eezo an t'ette ki boyɗi ɗoŋ doome wo k'adda k'illiyagi ɗoŋ goppoŋ, an d'owiltey munda k'ombo.»

³⁷ Wo Isa y'an di ruute, y'ede: «Ombo an eelo kune batum.» Kane an di ruute, an'de: «Kee ki dehu ay t'oono

tamma meeda sire*, ay t'owilo mappa pay ay an t'ela a dɔŋ duuru an d'ooma ko?»³⁸ Isa y'an di'n tunde, y'ede: «Un d'ede mappa miibi me, k'un ki ti wolli dɔ a eesagun me?» An ti wullo maŋ, an di ruute, an'de: «Kaye ay d'ede miŋ mappa paat wo puuni sire.»

³⁹ Maŋ Isa y'an di ruute a sanalliyagí, y'ede: «Duwo kun ti'n koono kaŋ ogiysito adda soole.»⁴⁰ Maŋ duwo an di gundite, ongoŋ meeda, ongoŋ ada paat. ⁴¹ Aame geŋ Isa y'a-ziki mappa paat ti puuni sire geŋŋo, y'a t'umbe edayí k'awwa ki kandaane, y'a ruute ko duwo a Raa. Maŋ mappa y'a burkite, y'an d'ele a sanalliyagí kono an an di-dokkiɗa a dɔŋ duuru geŋŋo. Puuni toŋ inŋino kay y'an di-dikkiɗa a duwo pay. ⁴² Kane pay geŋ an d'iimi wo an d'isse. ⁴³ Wo mappa ti puuni dɔŋ uupite, sanalliyagi an ti-tusse, a ñide dappa koomat makumu sire. ⁴⁴ Kane dɔŋ iimi mappa geŋ, an t'ide kuuli dupu paat.

Sooru k'Isa ekk'ahu
(Matiye 14.22-33; Zaŋ 6.16-21)

⁴⁵ Saŋ maŋ kesiko Isa y'an di ruute a sanalliyagí, an di kili adda tooko an d'oogume, an di doopiɗa ti dar bar ti nee, ki kese geeger Betsayda, koore yode batum dɔŋ duuru yi-ti'n t'igiba geŋ me. ⁴⁶ Aame dɔŋ duuru yi ti'n igibe maŋ, yoŋ y'a-ti gili ekki kesse kono y'a tonde Raa.

⁴⁷ Ume y'ize didɗo geŋ, tooko tod'te a diine k'ahu dokki botto ti biza bar me, wo Isa siidí ti zenŋe t'inno me. ⁴⁸ Isa yi wolliyo kane sanalliyagí an t'ize ooŋe ki korre k'ahu me, kono maaye a giggiraŋ. Inŋino a didɗo biza soohe maŋ yi-t'udɗo yi d'ettiyo tuddaŋ, yi sooru t'ekk'ahu aa y'an di'n engile. ⁴⁹ Aame kane an yi wulle yi sooru t'ekk'ahu geŋ, an elkiyo beyye d'ar, wo an d'iise d'ollite ⁵⁰ kono kane pay geŋ

* 6:37 6.37 Tamma meeda sire: Tamma soo i-kaza raŋna naabo k'onŋu soo ki wedusu. Anŋi tamma meeda sire i-kaza soŋko dupu ada piɗe.

an yi wulle wo orgiso t'anni ziidfa baadaŋ. Kesiko Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun ombon! Kun orgidfe ye, eŋ nuuno!»

⁵¹ Maŋ y'a di gili ti kane adda tooko, aame geŋ maaye y'a ziidfa. Inkino maŋ kane sanalliyagi undaŋ a t'udfe.

⁵² Derec, armika ere y'ize t'urzi mappa gette itatú an ki ti zuune ye, eedaŋ ti k'aane ti ki'n seeda ye suldi geŋ me.

Eliyo beeko a doŋ k'eeni a siidfo Zenezaret
(Matiye 14.34-36)

⁵³ An ti diipiida bar maŋ, an d'iiney a siidfo Zenezaret, tooko an di gitte a zeŋge wo an di diggite. ⁵⁴ Aame an deggutu geŋ, a kaamiki Isa duwo an di y' zuune. ⁵⁵ Maŋ an d'iise okkito t'adda siidfo gette pay. Aame an y'ollige yoŋ k'ume tuuku maŋ, doŋ k'eeni an di sokiyo ti zaadagi, an i-d'ettiyo kingenno genno. ⁵⁶ A ume wede tuuku Isa y'ettiyo k'adda k'illiyagi, ki geegiryagi, ise ki boydi doŋ doome geŋ, doŋ k'eeni an an d'an t'ettiyo a bere doŋ duuru. Maŋ kane duwo geŋ an i d'obe bey kono doŋ k'eeni an a-botte a bize kallayí danŋal toŋ maŋ, wo kane doŋ pay a bottiyo geŋ an d'uttiyo.

7

Dooyiso ere ki mongidagi
(Matiye 15.1-20)

¹ Kane Pariziyen ti doŋ miibi ti diine doŋ suuniyo k'oogoro iido ti Zeruzalem geŋ, an di-t'ugiyi a Isa. ² An woliyo maŋ kane sanalliyagi ongo an ombó beezan ganigi a daana Raa me, geŋ i-kaza ki poone an t'ese ombó, beydan an ki t'opilso ye aa mongidagan an ruute me.

³ Derec, kane Pariziyen ti Yawudiyagi pay geŋ an k'ombó ye beydan daa k'opilso koduwo ye maŋ, kono an aa seedu zakidi a dooyiso ere ki mongidagan an duuye te. ⁴ Aame an aahiya suuk toŋ, an k'ombó ye daa k'opilso

tuddaŋ me. Wo an aa seedu a dooyiso baadaŋ ti doolo toŋ ede ere moŋgidagaŋ an duuye te, aakede: opilsito kunzali, dingilagi wo keyyagi maala. ⁵ Inkiŋo maŋ kane Pariziyen ti doŋ suuniyo k'oogoro an di tunde Isa, an'de: «Ki moo me sanalliyagá an d'ombo beydaŋ ganigi a daana Raa, wo de an ki daaniya ye dooyiso ere ki moŋgidagiŋ an duuye te?»

⁶ Maŋ Isa y'an di'n gime onamaŋ, y'ede: «Kune doŋ biziguŋ sire sire, nebi Ezayi yi ruute ono doŋ Raa y'igibo a tukki kune geŋ derec, aa an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

“Duwo eŋ an o eliyi suma t'ono bizaŋ, wo de ki kotto adda k'addaŋ kane dokki ti nuŋ Raa me.

⁷ Kane suldi doŋ an isiyo kono an o ottilso geŋ ki bita, kono urziyagi k'oogoro doŋ an dooyiso geŋ ettiyo t'urzi duwo daŋŋal*.”»

⁸ Maŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Oogoro Raa kun d'ooliyo kese, wo kun t'ambu dooyiso duwo.»

⁹ Wo y'an di ruute sey, y'ede: «Kune koŋaguŋ k'ooliyo k'urziyagi k'oogoro Raa ki kese, wo kun di sooru a urzi dooyisaguŋ. ¹⁰ Derec, Muusa yi ruute ti kaaga, y'ede: “Ki elo suma a meegá ti meedá†.” Wo soŋ y'ede: “Wede yi duudiyo meegí ise meedí koo maŋ, yoŋ geŋ ki tôwwo‡.”

¹¹ Wo de kune'ŋ, kun dooyiso duwo, kun'de: “Aame wede yi rootiyo a meegí ise a meedí, y'ede: Munda wede n'a-di t'ele a gi di nooge yoŋ korbaŋ, i-kaza yoŋ ni ele seŋeke a Raa” maŋ, ¹² geŋ kun eliyi urzi a wedusu yi ki t'ele munda a meegí ise meedí ye. ¹³ Kun isiyo inkiŋo geŋ, kun ti tôwwo ono doŋ Raa yi ruute kun d'ise me, wo kun di sooru a urzi

* 7:7 7.7 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 29.13. † 7:10 7.10 Kun wollo adda mattup ki Egzod 20.12. ‡ 7:10 7.10 Kun wollo adda mattup ki Egzod 21.17.

dooyisagun. Wo suldi baadan ti doolo torj ede kun isiyoo injkino me.»

Suldi d'ooj a ki ti k'ise ganigi a daana Raa

¹⁴ Saŋ Isa y'a wiike d'ooj duuru sey an t'iide k'ume yode, wo y'an di ruute, y'ede: «Kune pay kun ollo, wo ono eŋ itadan kun di'n suuno: ¹⁵ Suldi d'ooj pay wedusu y'oomi geŋ, i ki y'ise ganigi ye a daana Raa me, ki too maŋ i y'ise ganigi a daana Raa munda wede ad'diya ti bizi genno. [¹⁶ Wede i-d'ede kuwwa k'ollige maŋ, y'ollo koduwo.]»

¹⁷ Aame d'ooj duuru Isa yi'n iili y'aahe boy maŋ, kane sanalliyagi an di yi tunde, an'de: «Kee k'ay t'oodibi ita a ono ombide eŋ me.» ¹⁸ Yoŋ y'an di ruute, y'ede: «Injkino maŋ ki kotto, kune torj onamo eggun ti k'aane ti ki'n seeda ye pi me! Kun ki suune ye ko, suldi d'ooj pay wedusu y'oomi geŋ i ki y'ise ganigi ye a daana Raa me? ¹⁹ Kono suldi d'ooj wede y'oomi geŋ, i-ki ti d'eegu adda biza k'ulbi ye, wo de i-ti d'eegu adda k'addi, wo saŋ yi-ti'n naamiya.» A onami geŋ, Isa yi rootiyo omboo pay kamilen a daana Raa me.

²⁰ Yoŋ y'a ruute sey, y'ede: «I ti y'isiyo wedusu ganigi a daana Raa munda wede ad'diya t'adda biza k'ulbe. ²¹ Derec, t'adda k'adde wede geŋ, ti biza k'ulbi i d'ad'diya elkiso ere oldo i-ti y'eliyo a suldi d'ooj ulpi aakede: boliyo, oogire, towwo duwo mirsi, ²² moone t'ere bakadi ise ti kule bakatu, okkiso a suldi pay, bundiko, daggiya duwo ti metinjo, eliyo tudde k'isiyo suldi d'ooj ulpi, zaapu k'adde a munda wede, kaldita tudde, koliyo tudde wo isiyo munda daa k'elkiso. ²³ Suldi d'ooj ulpi pay geŋ ad'diya t'adda k'adde, wo an di y'isiyo wedusu ganigi a daana Raa me.»

Zaapu k'adde k'erewo Yawudowo ye

²⁴ Saŋ maŋ tin geŋ Isa y'a t'iiziga, y'a injile ki siidoo ere i duule geeger Tir. Yi-t'iide adda boy soo injkino,

kono yi dehu wenda y'a ki suune umayí ye, miñ umbo y'a k'iine ombide ye. ²⁵⁻²⁶ A ume geñ, i d'ede erewo ti Pinisi siido Siiri. Tod'te Yawudowo ye, t'orbe ono Girek, ututu i-d'ede siitan a ettú. T'illiga rabila k'Isa mañ, kesiko t'a ukke k'ume yode. T'iide'ñ t'a dikke a ñaanadí, wo t'a yi tunde, t'ede: «Galmeega, ni ki tondiyo ki-t'olmu siitan ti tukk'uto nuñ.» ²⁷ Isa yi di ruute, y'ede: «M'oolo inñi an t'oomo an asso ño, kono inñino beehiye ye k'a t'ambe ombó k'inñi k'an di t'ele a gahiti[§] me.»

²⁸ Mañ to ere gette ti di'n gime onamí, t'ede: «Galmeega onamá geñ ñerec, wo ki kotto gahiti geñño toñ an di delliyo a ume k'ombó, ombó ere i soldite ti bey k'inñi aame an ombó geñ, an di pettiyo.» ²⁹ Yoñ yi di ruute, y'ede: «A tukk'onamí geñ, mi-kama ñoozí, siitan ti t'udde ti tukk'utí te.» ³⁰ Sañ erewo gette t'aahe, mañ ti-t'uuney uto ekk'ongali ti moone, siitan ti t'udde ti tuddutú me.

Eliyo beeko a wede dugiya

³¹ Sañ mañ ti siido ere i ñuule geeger Tir gette Isa y'a ingile, yi-t'udde ti siido ere i ñuule geeger Sidon, y'a t'úkey siido sundutú Geegiryagi Koomat, y'a-gime biza bar ki Galile. ³² Aame geñ ñuwo an di wiiko wede dugiya wo ilz'í toñ attidi ki rootiyo me. Mañ an i-d'obe bey a Isa, an'de: «Ki ti zaapo beezá a wede enño, y'a t'oone bee.» ³³ Isa y'a y'irga siidí ti diine ñon duuru me, mañ yi-t'ele yelag'í adda kuwwa wede geñño, wo yi d'unke leez'í yi t'eele ilz'í. ³⁴ Sañ y'a t'umbe eday'í k'awwa ki kandaane, wo y'a zuupe suup, mañ yi di ruute wede dugiya geñ, y'ede: «Eppata!» Geñ i-kaza a-t'ohon kereñ.

³⁵ A kaamiki wede kuwwag'í a t'ihina, yi d'ollige kereñ wo ilz'í toñ a t'ikkima, yi d'orbe koñuwo. ³⁶ A ñuwo geñ Isa

§ 7:27 7.27 Suma «inñi» i-kaza ñon Yawudiyagi, wo suma «gahiti» i-kaza ñon Yawudiyagi ye.

y'an di ruute, y'ede: «Kun ollo koɗuwo, a munda wede ize eɗ a wenda soo toɗ kun i roota ye!» Wo ɗe eɗ y'an aapuɗu a wenda kun i roota ye, wo a kane aa y'an eliyo olɓo ki rootiyto.

³⁷ Kane ɗuwo geɗ an di ziɗa giggeraɗ, wo an di ruute, an'de: «Naabadí pay y'isiyo ette beehiye ɓaadaɗ! Duɗgiyagi kuwwagaɗ y'an di'n ohinte, wo ɗoɗ bizaɗ a t'ippe ki rootiyo umbo toɗ an d'orbe.»

8

*Isa y'an ele omɓo a ɗoɗ dupu piɗe
(Matiye 15.32-39; Markus 6.30-44)*

¹ Aame geɗ ɗoɗ duuru ɓaadaɗ an t'ugiyey sey wo munda an d'oomi umbo, iɗkino maɗ Isa y'a wiike sanalliyagí wo y'an di ruute, y'ede: ² «Nuɗ ɗuwo eɗ o t'ize sommagi kono kun wollo an lekkiyo ti nuɗ îide onniyo aɗo, wo aɗkenno munda k'omɓo an k'ede ye. ³ Wo ni'n igiba addaɗ guguba maɗ, an d'oopey a urzi kono ɗoɗ ɓaadaɗ ti diinayaɗ an iido ti dokki.» ⁴ Kane sanalliyagí an i di ruute, an'de: «De adda balɗa ette, ti too me in t'oonna mappa ɓaadaɗ a ɗuwo eɗ an d'ooma an t'assa me?» ⁵ Isa y'an di'n tunde, y'ede: «Kune un d'ede mappa miibi me?» Wo kane an i di ruute, an'de: «Ay d'ede mappa sarat.» ⁶ Iɗkino y'an di ruute a ɗoɗ duuru geɗ, y'ede: «Kun ti koonna siidɗo!» Maɗ y'a ziki mappa sarat geɗ a beezí, y'a ruute koɗuwo a Raa, y'a ɓurkite wo y'an d'ele a sanalliyagí kono an an di-dokkiɗa a ɗoɗ duuru genno.

⁷ Wo soɗ an d'ede puuni miibi sunni sunni iɗkino. Isa y'a ruute koɗuwo a Raa kono k'omɓo gette wo a sanalliyagí, y'ede: «Puuni kun an ti dokko pây!» ⁸ Wede tuuku toɗ y'a iimi y'a isse isse a d'uupite, wo omɓo ere uupite gette, an ti tussite a dambayi deero sarat. ⁹ Kane ɗoɗ iimi geɗ i t'ide suma dupu piɗe. Saɗ Isa y'an igibe.

¹⁰ Wo yoŋ kesiko yi-ti gili adda tooƙo ti sanalliyagí, an d'ingile ki siidfo Dalmanuta.

Tondiyo ki munƙa k'armika

(Matiye 12.38-39; 16.1-4; Lik 11.16-29; 12.54-56)

¹¹ Kane Pariziyerŋ an d'iide k'ume k'Isa, an d'iise niikiyto kono an dehu an i d'ekke ikka t'urzi k'onamí. Injokino maŋ an di y' tunde y'an d'ise munƙa k'armika a kize yoŋ Raa yi y'igibo. ¹² Isa y'a zuupe suup, wo y'a ruute, y'ede: «Ki moo me kane ƙoŋ aŋkenŋo eŋ an tondiyo munƙa k'armika a kize nuŋ Raa yi n'igibo? Derec injokino wo n'un di rooto: Munƙa k'armika soo toŋ Raa y'an k'isa ye a kane ƙoŋ aŋkenŋo eŋ me.» ¹³ Saŋ kane Pariziyerŋ Isa yi'n iili, yi-ti gili adda tooƙo, y'a-doopiƙa ti dar bar Galile ti nee.

Ita k'ono k'Isa sanalliyagi an ki'n suune ye

(Matiye 16.5-12; Lik 12.1)

¹⁴ Kane sanalliyagi an doopiƙe ti kese bar Galile ti nee geŋ, an dundfo an d'ambo mappa me, wo adda tooƙo i d'ede mappa soo ƙaŋŋal a bezaŋ. ¹⁵ Aame geŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun ollo, kun koono mentikagi a orme wede ki Pariziyerŋ wo a orme wede ki Erod.»

¹⁶ Maŋ kane sanalliyagi an d'iise rootiyto ti tuddaŋ kono an k'umbo mappa ye. ¹⁷ Wo yo Isa rootiyadaŋ gette y'a ti zuune, injokino maŋ y'anni tunde, y'ede: «Ki moo me kun di rootiyto ti tuddugaŋ, kun k'umbo mappa ye me? Ki kotto kune sulƙi ƙoŋ ize geŋ itadaŋ kun ki ti ziiƙa wo kun ki'n zuune ye ƙotto. Kune 'ŋ eggugaŋ a t'ippe ko? ¹⁸ Ki kotto kune un d'ede eda, wo kun ki wolliyo ye! Kune un d'ede kuwwa, wo kun k'ollige ye! Kune un dunde baa ¹⁹ a mappa paat wede n'a-dimbe ƙoŋ dupu paat ga iimi geŋ, wo a onniyo gette oopiyo ki mappa kun d'ũune dambayi miibi kun zikiti me?» Kane an i di'n gime onamí, an'de: «Dambayi koomat makumu sire.» ²⁰ Isa y'a ruute sey, y'ede: «Wo

Ɗe un dundɛ baa a mappa sarat wede n'a ɓurkite a kuuli dupu piɛ ga iimi geɗ, wo a onniyo gette oopiyo ki mappa kun d'ûune dambayi deero miibi kun zikiti me?» Kane an i di'n gime onamí, an'de: «Dambayi deero sarat.» ²¹ Injino maɗ y'an di ruute, y'ede: «Ki kotto sulɗi ɗoɗ n'ize geɗ itadaɗ kun ki ti zuune ye ɓotto!»

Isa yi ele beeko a wede koosiyo

²² Isa ti sanalliyagí an iiney Betsayda maɗ, ɗuwo an d'irkiɗo wede koosiyo an i-d'iido a Isa, an i-d'oɓe bey, an'de: «Galmeega wede eɗ ki zaapo beezá, y'a t'oone bee.»

²³ Isa yi ziiɗa bey wede geɗno, y'a y'irkiɗe dokki t'ille. Y'iide'ɗ yi d'uɗkite lee a edayí, wo y'a-ti ziipe beezá a tuddí, maɗ y'a yi tunde, y'ede: «Munɗa ki wolleiyo ko?»

²⁴ Wede y'a ihina edayí wo y'a ruute, y'ede: «Eyye, ɗuwo ni'ni wolleiyo, wo ni'ni wolleiyo aa inda i sooru.» ²⁵ Isa y'a butte beezá a edayí sey. Maɗ wede edayí a t'ihina yi wolleiyo kereɗ. ²⁶ Injino maɗ Isa y'a y'igibe wede ki ɓoozí, wo yi di ruute, y'ede: «K'aaho ɓoozá, k'adda k'ille k'adɗey ye.»

Isa miɗ yoy wee wee?

(Matiye 16.13-20; Lik 9.18-21)

²⁷ Isa ti sanalliyagí an d'ingile k'illiyagi gopponɗ ti geeger Sezare siidɗo Pilip. A urzi maɗ sanalliyagí y'anni tunde, y'ede: «Duwo an rootiyo nuɗ wee wee?» ²⁸ Kane an i di'n gime onamí, an'de: «Doɗ soɗ an'de kee Zaɗ Batis, ɗoɗ oɗgo an'de kee nebi Eli, wo ɗoɗ oɗgo soɗ an'de kee nebi ti diine nebiyagi ɗoɗ ti kaaga.» ²⁹ Maɗ Isa y'anni tunde, y'ede: «De kune me, kun'de nuɗ wee wee?» Piyer y'a t'ihina bizí, y'a ruute, y'ede: «Kee Almasi Raa yi biire.» ³⁰ Injino maɗ Isa y'an di'n iipiɗe, kono a wendɗa soo toɗ an i roota munɗa ye a tukki yode me.

*Ono k'Isa a urzi k'untadí ti baldiyadí
(Matiye 16.21-23; Lik 9.22)*

³¹ Saŋ maŋ, Isa y'a iise dooyiso sanalliyagí, y'ede: «Nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ, n'a dabirey baadaŋ. Kane doŋ i dokkiyo doŋziŋ, deero doŋ seŋeke ti doŋ suuniyo k'oogoro pây an di n' kiigirey. Duwo an di n' t'îdey, wo onniyo sire k'adŋuwe maŋ Raa y'a ti n' baldŋey.» ³² Isa y'an di ruute pataŋ, maŋ Piyer y'a y'irga siidí, y'a y'iise aapuđu. ³³ Aame geŋ Isa y'a-gime, edayí yi wolliyi sanalliyagí, wo y'a iise aapuđu Piyer, y'ede: «Kee Meeda siitanŋani t'a-t'ûune adda k'addá, ki leŋŋo dokki ti tuddó me! Elkiadá ti ere ki Raa soo ye, elkiadá ki doŋ tudde.»

*Mummino daaniya k'Isa te
(Matiye 16.24-28; Lik 9.23-27)*

³⁴ Saŋ maŋ Isa y'a wiike doŋ duuru ti sanalliyagí, wo y'an di ruute, y'ede: «Wede yi dehu y'a daane urzi nuuno maŋ, tuddí batum y'a ti kiigira, ki unto toŋ y'a oyye y'a t'inda kono nuuno, wo y'a ni daane. ³⁵ Inkiyo wede tuuku yi dehu boohiyi tuddí k'aggadí maŋ, y'a ti dagga, wo ŋe wede tuuku y'ooliyi tuddí kono nuuno wo ki Rabila Majjaanawa maŋ, y'a t'utta. ³⁶ A wede koŋuwatú moo me sulŋi duniya pay y'anni t'oone, wo tuddí y'a ti dagge me? ³⁷ Wo ki kotto wede geŋ tuddí zooyatú oone, geŋ yi k'aane y'a ki t'ele munŋa y'a ki pelke tuddí ye! ³⁸ Aame wede y'isiyo sukiyagi a nuŋ wo a onamó a ŋaana doŋ aŋkeŋno, kane doŋ k'oldŋiko wo an ki seŋu urzi Raa ye maŋ, nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ, aame n'etto ti daryika ere ki Meegó wo ti ere ki maaleekiyagi doŋ kamileŋ geŋ, nuŋ toŋ ni-d'isa sukiyagi kay a yoŋ me.»

9

¹ Isa y'an di ruute sey, y'ede: «Derec inkiyo wo n'un di rooto: Doŋ oŋgoŋ ti diine kane doŋ aŋkeŋno eŋ an ki

ti t'inda ki poone pay ye, an di wolla Moziko Raa t'etto ti toogo baadaŋ gette.»

Ume k'eda k'Isa a-gime

(Matiye 17.1-9; Lik 9.28-36; 2 Piyer 1.17-18)

² Îide onniyo zoot k'ita maŋ, Isa y'a-wiike ti yode Piyer, Zak wo Zaŋ, y'an d'an d'ingile siidaŋ k'ekki mukkolo sohero. An iiney maŋ, a daanadaŋ geŋ miŋ tuddi a-gime sittú, ³ injino kallagí a t'ize tuwardi kar i ralita, adda siido pay ette wede a aane a-t'opile kallayí a t'ise tuware aa ki yode umbo. ⁴ A kaamiki, kane sanalliyagi afo geŋ an woliyo bibiraw nebi Eli ti Muusa an rootiyo t'Isa. ⁵ Injino maŋ Piyer y'a t'ihina bizí, yi di ruute Isa, y'ede: «Wede dooyisadey, beehiye'ŋ kine in di lekke a enno! Ay un d'okkima daabagi afo, a kee soo, a Muusa soo, wo a Eli soo.»

⁶ Piyer munda y'a roote yi ki suune ye, kono kane aduwaŋ pay geŋ orgiso ti'ni zidfa baadaŋ. ⁷ Maŋ i d'iido dondirso ti di'n ippe kane geŋ me, wo t'adda dondirso gette an d'illiga golla, t'ede: «Eŋ ulo nuuno ni y' giyye baadaŋ. Kun y'ollo!» ⁸ A kaamiki an di geldiso, wo de an woliyo Isa siidi a sirpadaŋ me, wenda ti doolo umbo.

⁹ A deeguzan t'ekki mukkolo, Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun ollo, a munda wede kun wulle geŋ, a wenda soo toŋ kun rootey ye, bini baldiya ki nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ ti diine doŋ unto.» ¹⁰ Onamí an d'umbe, wo de an tondiso tuddaŋ, an'de: «Onamí geŋ miŋ i-kaza moo me: baldiya ti diine doŋ unto me?»

¹¹ Saŋ maŋ kane sanalliyagi an di y' tunde sey, an'de: «Ki moo me doŋ suuniyo k'oogoro an di rootiyo, an'de: “Ki poone i kimo Eli doo miŋ, saŋ Almasi Raa yi biire kollo” me*?» ¹² Isa y'an di'n gime onamaŋ, y'ede: «Derec,

* 9:11 9.11 Kun wollo adda mattup ki Malasi 3.23.

Eli geŋ y'a etto ki poone, wo sulɗi pay y'an okkima a urzizaŋ. Wo ɗe kun suune ono ɗoŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, a tukki nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ, n'a dabira ɓaadaŋ, wo ɗuwo an di n' kiigira†. ¹³ Wo kun ollo, n'un di rooto: Eli geŋ yoŋ y'iina wo ɗuwo an i-d'ize ulsu aa addaŋ i dehu, geŋ a-t'iide a ono ɗoŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa a tukki yode.»

Eliyo beeko a ulo i-d'ede siitan a eedí

(Matiye 17.14-21; Lik 9.37-43)

¹⁴ Aame Isa ti sanalliyagi aɗo an ti gime k'ume sanalliyagi ɗoŋ an iili maŋ, an wolliyoo ɗoŋ duuru ɓaadaŋ an d'an t'ugiye. Ti diinayaŋ i d'ede ɗoŋ suuniyo k'oogoro an niikiyto ti kane. ¹⁵ Kane ɗoŋ duuru an wulle Isa maŋ, aame geŋ an d'iddira, an d'ukke tuddí an i t'isey toose. ¹⁶ Injino maŋ Isa y'a tunde sanalliyagi, y'ede: «A tukk'amo kun niikiyto ti kane me?»

¹⁷ Maŋ ti diine ɗoŋ duuru i d'ede wedusu, yi di ruute Isa, y'ede: «Wede dooyisadó, nuŋ n'a-d'iido ti ulo nuŋ i-d'ede siitan a eedí, bizí ti-t'ippe ki rootiyo umbo. ¹⁸ A ume tuuku siitan ti y'ambu maŋ, ti di-seɗɗiyo a siidfo, bizí i-d'adɗiyta goopiyagi, yi d'aadumu sinaní, wo y'a d'unto seŋ. Nuŋ n'a tunde sanalliyagá kono an ti-limmi siitan gette, wo ɗe kane an ki d'iine ye.»

¹⁹ Maŋ Isa y'a t'ihina bizí, y'a ruute, y'ede: «Kune ɗoŋ kun ki ziipe addugun a Raa ye. Nuŋ ti kaagine ni lekkiyo ti kune, wo ɗe a nuŋ kun ki d'umbe ye! Geŋ n'a ombina ki daayum koo ti kune me? Ulo kun o d'edi.» ²⁰ Maŋ ulo an i-d'iido. Aame siitan gette ti wulle Isa maŋ, ulo geŋ t'a zidɗe siidfo yi tunkulso bizí goopiyagi. ²¹ Isa y'a tunde meek'ulo, y'ede: «Ulo t'ume muno i y'iise injino

† 9:12 9.12 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 53.3 wo Soom 22.1-18.

me?» Meega y'a ruute, y'ede: «I y'iise t'ume yoŋ ŋeŋku. ²² Onniyo muno siitan gette ti-ti y' sedd'fiyo adda k'uwwo ise adda k'ahu ki t'ôwwadí. Wo d'e aame kee k'aane maŋ, ki wollo sommagey, k'okki a d'olladey!» ²³ Isa yi di ruute, y'ede: «Ki moo me ki rootiyo, k'ede: “Kee k'aane maŋ” me? A wede i zaapu addí geŋ, suldi pay a Raa i-k'ooŋe ye, y'aane.» ²⁴ A kaamiki meek'ulo y'a id'ili, y'ede: «Nuŋ ni ziipe addó a kee, wo d'e k'a ni noogi kono nuŋ zaapu k'addó baata.»

²⁵ Isa yi wolliyo d'oŋ duuru i-dihimo tuddaŋ, iŋkino maŋ yi di ruute a siitan gette ti golla zakidí, y'ede: «Koŋ siitan no, mi-ti'n isiyto d'uwu dungiyagi wo m'an t'appiyta a bohanaŋ geŋ, m'ollo ni-di rooto, mi t'ad'do ti tukk'ulo me, wo mi kima ye baal!» ²⁶ Siitan t'a iise d'ollite, ulo t'a zid'de siid'o yi-zehiso bar bar, wo t'a t'ud'de. Ulo geŋ lokiyok aa y'inda, iŋkino d'oŋ baadaŋ a sirpa an di ruute, an'de: «Yoŋ y'inda.» ²⁷ Wo d'e Isa yi ziid'a beezí, y'a y'iiziga, maŋ ulo y'a t'ihira.

²⁸ Saŋ Isa y'aahe d'oy maŋ, kane sanalliyagí an di y' tunde siidaŋ, an'de: «Wo d'e ki moo me siitan gette kaye ay ki d'iine lommatú ye me?» ²⁹ Maŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Ita siitan ere kino ette, ad'diyatú t'urzi tondiyo Raa d'aŋŋal.»

Ono k'Isa ki sirwe a urzi k'untadí ti bald'iyadí

(Matiye 17.22-23; Lik 9.43-45)

³⁰ T'ume geŋ an d'ingile, an di doopida ti siid'o Galile. Isa yi ki dehu d'uwu an ki suune umayí ye, ³¹ kono yi dehu y'a dooye sanalliyagí. Iŋkino y'an di ruute, y'ede: «Nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ, an di n' t'eley a bey d'uwu. Kane an di n' t'id'ey, wo onniyo sire k'ad'uwe maŋ Raa y'a ti n' bald'ey ti diine d'oŋ unto me.» ³² Wo d'e kane sanalliyagi ita k'ono geŋ an ki'n zuune ye, wo ki tondiyadí an d'orgiso.

Wee wee goole a jiire me?
(Matiye 18.1-5; Lik 9.46-48)

³³ Isa ti sanalliyagi an d'iiney Kapernayim. Aame geɗ an t'iide adda ɓoy, wo Isa y'anni tunde, y'ede: «De a urzi kun niikiyto a tukk'a moo?» ³⁴ Wo ɗe kane an d'inda kuy, kono a urzi an niikito ti tuddaɗ an dehu an di suune, ti diinayaɗ miɗ wee wee goole a jiire me. ³⁵ Injino maɗ Isa y'a-guune, y'anni wiike sanalliyagi kane koomat makumu sire wo y'an di ruute, y'ede: «Wede tuuku yi dehu y'a t'ise ki biza maɗ, yoɗ geɗ yi t'iso wede k'ita ti ɗoɗ pay, wo wede naabo a ɗoɗ pay.»

³⁶ Maɗ Isa yi wiike ulo neɗku, y'a y'ɔhira a diinayaɗ, y'a ti y' ziida beezí wo y'an di ruute, y'ede: ³⁷ «Wede tuuku yi seedu ulo aa yode eɗ bey sire a sundó maɗ, geɗ aa yi seedu nuɗ batum. Wo wede tuuku yi seedu nuuno maɗ, geɗ yi seedu nuuno ɗaɗɗal ye, wo ɗe aa yi seedu wede i n'igibo pây.»

Wee wee yoɗ ki kine me?
(Lik 9.49-50)

³⁸ Maɗ Zaɗ yi di ruute a Isa, y'ede: «Galmeegey, kaye ay di wullo wede yi lommite siitanɗani ti sundá, wo ay di dihe urzi k'ohirayí kono yoɗ ti kine ye.» ³⁹ Wo ɗe Isa y'a ruute, y'ede: «Kun y'ɔhira ye, kono wede y'aase sulɗi k'armika ti sundó, wo a kaamiki y'a-kime rootiyo ulsu a tukki nuɗ sey, i k'ise ye. ⁴⁰ Wede aduziɗ ye geɗ, yoɗ ki kine. ⁴¹ Derec injino wo n'un di rooto: Wede tuuku yi eela ahu ɗoyoyo a kulso ɗaɗɗal, a wede soo ti diinaguɗ a suma ki nuɗ Almasi Raa yi biire maɗ, munda wede Raa yi dehu yi-t'eley geɗ, y'a yi t'ooney.»

Sulɗi ɗoɗ i-t'eliyo wedusu adda k'oldiko
(Matiye 18.6-11; Lik 17.1-2)

⁴² «Wede tuuku yi t'eliyo adda k'oldfiko wede soo ti diine kane dofj tasse a urzi zaapu k'adde a nuuno man, a wede injino genj, dabar ere an i di kette assa meeda a golladi an ti y' sefdfe adda bar gette, soodo sey ti ere yi t'ooney a daana Raa te. ⁴³ Aame de beezá y'a-da t'ettiyo k'adda k'oldfiko man, k'a-dfekko mendí. Beehiye i jiire a kee, beezá soo wo k'a t'ooney lekkiyo ere ki daayum bee minj, k'a lekke beydfan sirwanj wo k'a t'ettye k'adda k'uwwu ere i k'unto ye. [⁴⁴ A ume genj duwo ge ruumiyo, ondirfagi ge d'omfo ki daayum i ki dfangiya ye, wo uwwu t'oggiyo ki daayum.] ⁴⁵ Aame zindá t'a-da t'ettiyo k'adda k'oldfiko man, k'a t'oodfo k'a sefdfo dokki ti kee. Beehiye i jiire a kee zindá soo wo k'a t'ooney lekkiyo ere ki daayum, bee minj k'a lekke zondá sirwanj wo an ki ti sefdfe adda k'uwwu. [⁴⁶ A ume genj duwo ge ruumiyo, ondirfagi ge d'omfo ki daayum i ki dfangiya ye, wo uwwu t'oggiyo ki daayum.] ⁴⁷ Wo aame de ersadá t'a-da t'ettiyo k'adda k'oldfiko man, k'a t'oodfo mentú. Beehiye i jiire a kee t'ersadá soo wo ki t'ettye Moziko Raa, bee minj k'a lekke edayá sire wo an ki ti sefdfe adda k'uwwu. ⁴⁸ A ume genj duwo ge ruumiyo, ondirfagi ge d'omfo ki daayum i ki dfangiya ye, wo uwwu t'oggiyo ki daayum‡.

⁴⁹ Wede tuuku toj y'a t'oona dabar, wo tod' dabar gette aa uwwu t'a ki ti k'oodfiba kamilen aa sumade. ⁵⁰ Kane sumade'ŋ munda wede beehiye, wo de aame sumade genj unswadanj i t'ize umbo man, kanj mummino k'an ise unse sey me? Injino manj kune toj kun lekko daayum unse aakede sumade, wo kun di lekko ti toose ti tuddugunj me.»

‡ 9:48 9.48 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 66.24.

10

*Dooyiso k'Isa a urzi peeriyo
(Matiye 19.1-9; Lik 16.18)*

¹ Ti Kapernayim Isa y'a t'iiziga, y'a t'iide siidfo Ziide. Saŋ maŋ yi-ti diipiɗa ti dar k'ooye Zurden ti nee. Doŋ baadaŋ an di-t'ugiye sey, wo y'an iise dooyiso aakede naabadí ere daayum yi d'isiyo.

² Aame geŋ i d'ede Pariziyen miibi an a d'iide sirpa k'Isa kono an dehu an i d'ekke ikka t'urzi k'ono. Injino an di y' tunde, an'de: «Oogiradiŋ t'ele ko urzi a kule y'a-peere eddí te?» ³ Isa onamaŋ y'an ti'n gime ti tonɗiyo, y'ede: «Oogoro ere Muusa y'un ele wee te?» ⁴ Kane an di ruute, an'de: «Ti kaaga Muusa y'a ele urzi, aame wede yi-peere eddí maŋ, yi di ɗekke mattup ki peeriyo yi di t'ele a beytú wo y'a ti t'igibe*.» ⁵ Maŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Muusa y'un riije urzi k'oogoro geŋ kono a eego zakidí ere un d'ede gettiyo. ⁶ Wo ɗe ono eŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «T'ume k'eesiyo Raa yi ziipe sulɗi pay geŋ, y'ikkima aŋ kule t'ere. ⁷ Kono kamo kule yi d'oola meegí ti meedí, y'a di ketta biŋ ti eddí. ⁸ Wo kane sire geŋ an t'isa tudde soo†.» Injino maŋ kane geŋ sire ye baa, an t'ize tudde soo. ⁹ Geŋ injino mundfa wede Raa y'a ti gitte geŋ, wede tudde yi ki t'eeze ye.»

¹⁰ Isa ti sanalliyagi an aahe ɓoy. An iide'ŋ sanalliyagi an di y' tunde sey a urzi peeriyo geŋ me. ¹¹ Maŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Ki peeriyo k'erewo ulu, wo eddí yi ti biira wo yi ziidfa erewo ti doolo maŋ, yoŋ geŋ yi t'ize oldfiko a ɗaana k'eddí ere ki poone, kono Raa yi yi wolleiyo yoŋ wede i moone t'ere bakadí. ¹² Wo erewo toŋ injino, aame

* 10:4 10.4 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 24.1. † 10:8 10.8 Kun wollo adda mattup ki Zenez 1.27; 2.24; 5.2.

kulatú ti y'iila wo ti ziidfa kule ti doolo maŋ, tode gette Raa yi ti wolliyo ere ti moone ti kule bakatú.»

Isa ti inŋi sunŋi

(Matiye 19.13-15; Lik 18.15-17)

¹³ Duwo an i di ziko inŋi sunŋi a Isa kono y'an di zaape beezí a eedaŋ, miŋ kane sanalliyagi an ki dehu ye, an di'n eɗɗisito duwo geŋ me. ¹⁴ Isa yi wulle inŋino maŋ yi-ti gulkuwe, y'an di ruute a sanalliyagi, y'ede: «Kun oolo inŋi eŋ an d'etto ki tuddó, kun ti'n eegire ye, kono Moziko Raa tod'te ki ɗoŋ i deeyiso aa kane kino. ¹⁵ Derec inŋino wo n'un di rooto: Wede tuuku Moziko Raa yi ki ti seeɗu aa yi seeɗu ulo neŋku ye maŋ, yi ki t'etta ye.» ¹⁶ Inŋino maŋ ulo soŋ yi di y'ambu, yi di zaapu beezí ki beeko a eedí eedí.

Wede laale ti Isa

(Matiye 19.16-30; Lik 18.18-30)

¹⁷ Isa yi t'iiziga y'engile maŋ, i d'ede wedusu y'a ukko ki tuddí, y'a dikke a ɗaanadí wo y'a yi tunde, y'ede: «Wede dooyisadey kee wede beehiye, n'aase moo me kono n'a t'oona lekkiyo ere ki daayum te?» ¹⁸ Isa yi di ruute, y'ede: «Ki moo me ki rootiyo nuŋ wede beehiye me? Beehiye Raa soo ɗaŋŋal, wenda ti doolo umbo. ¹⁹ Kee urziyagi k'oogoro ki'ni suune ɗoŋ an'de: Ki tówwo wedusu mirsi ulu, ki moone t'ere bakadá ise ti kule bakatú ulu, k'oogire ulu, ki rootiyo k'ono butte a tukki bakadá a ɗaana booro ulu, ombo bize ti suma duwo ulu, wo ki elo suma a meegá ti meedá‡.»

²⁰ Maŋ wede geŋ yi di'n gime onamí, y'ede: «Wede dooyisadey, kane geŋ pay ni'ni seeɗu t'ume nuŋ obulso to.» ²¹ Wede geŋ Isa yi di wolliyo tebeŋ wo y'a yi giyye, maŋ yi di ruute, y'ede: «Kee a ki biite munda soo: k'odo,

‡ 10:19 10.19 Kun wollo adda mattup ki Egzod 20.12-16 wo Deeterenom 5.16-20.

sulɗi ɗoŋ a-d'ede'ŋ ki t'owiltoy pay wo soŋko k'an d'eloy a ɗoŋ an k'ede munda ye, iŋkino k'a t'ooney laale wede ki kotto a kandaane. Saŋ k'a t'edi wo k'a ni daana.» ²² Aame wede geŋ y'illiga ono geŋno maŋ, ume k'edayi a t'ize zimolo wo y'a t'ize sommagi dondoŋ, kono yoŋ maaladi ɓaadaŋ, saŋ y'a iŋgile.

²³ Isa y'a wulle sanalliyagi ɗoŋ i ti y' ɗuule, wo y'an di ruute, y'ede: «Ki kotto ooŋe ɓaadaŋ a ɗoŋ maala an t'ettye adda Moziko Raa te!» ²⁴ A onami geŋ kane sanalliyagi an ziidfa giggeraŋ. Wo ɗe Isa y'an di ruute sey, y'ede: «Inni ki nuŋ, ki kotto ooŋe ɓaadaŋ k'ettiyo k'adda Moziko Raa te! ²⁵ Ooŋe a ziŋzo ti-t'adɗe ti bulɗo rippile me, wo geŋ ooŋe ɓaadaŋ a ceere sey a wede laale yi-t'ettye a Moziko Raa te.»

²⁶ Maŋ kane sanalliyagi an ziidfa giggeraŋ a jiiere sey, an di rootiyo tuddaŋ, an'de: «Iŋkino maŋ, geŋ a utta wee wee?» ²⁷ Isa yi di'n wolliyo yerere adda k'edayaŋ wo y'an di ruute, y'ede: «Munda eŋ ɗuwo an k'aane ye, wo ɗe Raa y'aane, kono a Raa sulɗi pay i-k'ooŋe ye.»

²⁸ Maŋ Piyer yi di ruute Isa, y'ede: «Ankeŋ k'ollo, kaye'ŋ sulɗizey pay ay d'iilo wo ay di daaniya kee.» ²⁹ Isa yi di ruute, y'ede: «Derec iŋkino wo n'un di rooto: Wede tuuku yi iila ɓoozi, ise zembadi kuuli erayi, meegi ti meedi, innizi wo dombizi kono nuuno wo ki Rabila Majjaanawa maŋ, ³⁰ a lekkiyo ere ankenno ette kane geŋ y'anni t'ona taŋ ɓaadaŋ a ceera boyɗi, ise zemba kuuli erayi, maawi erayi, inni, dombi, wo ti dabar ere t'urzi ɗoŋ k'olmidayi. Wo saŋ maŋ adda duniya ere ki ɗaana, y'a t'ooney lekkiyo ere ki daayum. ³¹ ɗoŋ ɓaadaŋ ankenno kane ki biza, saŋ an t'isa ɗoŋ k'ita, wo ɗoŋ ankenno kane k'ita, saŋ an t'isa ɗoŋ ki biza.»

*Ono k'Isa d'ofɔŋ k'ad'uwe a urzi k'untadɪ ti bald'fiyadi
(Matiye 20.17-19; Lik 18.31-34)*

³² Isa ti sanalliyagi an ti kili Zeruzalem, yo Isa y'an t'uugume. Kane sanalliyagi undaŋ a t'ud'de, wo d'ofɔŋ i'ni daaniya toŋ orgiso t'anni ziid'a. Maŋ Isa sanalliyagi koomat makumu sire geŋ y'an irga sey ki sirpadɪ, wo y'an d'iise rootiyo a munda wede saŋ i aaney, y'ede: ³³ «Kun ollo, in ti kili ki Zeruzalem wo nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ, an di n' t'eley a bey deero d'ofɔŋ seŋeke ti d'ofɔŋ suuniyo k'oogoro. Kane geŋ t'urzi k'onamaŋ nuŋ booro t'a ni seŋeŋe ki t'owwo, wo an di n' t'eley a bey d'ofɔŋ Yawudiyagi ye. ³⁴ Kane geŋ an di n' t'okkey maade, an pid'ditey lee a tuddó, an di n' gorpipaye ti marpa wo an aa di n' t'idey. Wo onniyo sire k'ad'uwe maŋ, Raa y'a ti n' bald'ey.»

*Tondiyo ki Zak ti Zaŋ
(Matiye 20.20-28; Lik 22.25-27)*

³⁵ Saŋ maŋ Zak ti Zaŋ, inŋi Zebede, an a d'iide k'ume k'Isa wo an di ruute, an'de: «Wede dooyisadey, kaye ay dehu k'ay t'ise munda wede ay ki tonda.» ³⁶ Maŋ Isa y'anni tunde, y'ede: «Kune kun dehu n'un d'ise moo me?» ³⁷ Kane an i di ruute an'de: «Ay dehu k'a t'ele urzi, onniyo ki t'iida daryikadá maŋ, kaye'ŋ k'ay ti'n zappey soŋ a ammidadá, soŋ a geeladá.» ³⁸ Wo de Isa y'an di ruute, y'ede: «Munda wede kun tondiyo, kun ki y' suune ye. Kun aana kun siŋa ko kop ki dabar wede nuŋ ni soŋo me? Wo kun aana kun suyya batem ki dabar ere nuŋ ni suyviso ko?» ³⁹ Maŋ an i di ruute, an'de: «Eyye, ay aana.» Isa y'an di ruute, y'ede: «Derec, kop ki dabar wede nuŋ ni soŋo geŋ kun siŋa, wo suyviso batem ki dabar ere ni suyviso gette kun suyya. ⁴⁰ Wo de ki ume konso wede a ammidadó

sonj a geeladó geŋ, urzi yonj a bey nuuno ye, ume geŋ yonj ki kane doŋ Raa y'an ikkima.»

⁴¹ Aame kane sanalliyagi doŋ koomat geŋ an illiga maŋ, an d'iise kulkuwo ti Zak wo Zaŋ. ⁴² Maŋ Isa y'a ti'n wiike sanalliyagi geŋ pay ki daanadí, wo y'an di ruute, y'ede: «Kune kun suune, kane duwo an'ni wolliyozagi siidiyagi pay geŋ an d'ombo t'ekki doŋzaŋ ti toogo, wo kane doŋ deero an d'ombo t'ekki doŋzaŋ t'urzi dokkiyo ere an d'ede. ⁴³ Wo geŋ a diinaguŋ i dehu injino a k'ise ye. Ki too maŋ, wede tuuku yi dehu y'a t'ise goole ti diinaguŋ maŋ, yonj geŋ yi t'iso wede naabaguŋ, ⁴⁴ wo wede tuuku ti diinaguŋ yi dehu y'a t'ise ki biza maŋ, yonj geŋ yi t'iso bule ki kune pay. ⁴⁵ Derec, nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ, n'iido'ŋ kono duwo an o-ki naabe ye, wo de n'iido'ŋ n'an di naabe duwo wo n'a oyye n'a t'inda kono n'a t'adde doŋ baadaŋ t'adda k'oldikadaŋ.»

*Eliyo beeko ki wede koosiyo sundi Bartime
(Matiye 20.29-34; Lik 18.35-43)*

⁴⁶ Saŋ maŋ Isa ti sanalliyagi an d'iiney geeger Zeriko. A addiyadaŋ ti geeger gettiyo geŋ doŋ duuru baadaŋ an di'n daaniya, an d'uuney wede koosiyo konso a biza k'urzi, yi d'ahultu. Wede geŋ sundi Bartime, ulo Time. ⁴⁷ Aame y'illiga enjilso geŋ Isa wede ti geeger Nazaret maŋ, y'a iise doŋlote, y'ede: «Isa kee Wede ti biza bumbu Dawut, k'iso adde koŋuwo a nuŋ!» ⁴⁸ Doŋ baadaŋ an di y'eddisito kono y'a anniga, wo de yonj y'a doŋle i ceeriyo ki ceeriyo, yi d'eesiyo: «Kee Wede ti biza bumbu Dawut, k'iso adde koŋuwo a nuŋ, k'iso adde koŋuwo a nuŋ!»

⁴⁹ Isa y'a t'ihira, wo y'a ruute, y'ede: «Kun o yi waaki.» Maŋ koosiyo an di y'wiiko, an'de: «K'ombonj, ki t'oozigi. Isa yi ki waaku!» ⁵⁰ Injino maŋ kallayi y'a zidde, perek y'a t'iiziga, y'a iide k'ume k'Isa. ⁵¹ Maŋ Isa y'a yi tunde,

y'ede: «Kee ki dehu n'a-d'ise moo me?» Yo koosiyo geŋ yi di'n gime onamí, y'ede: «Wede dooyisadey, ni dehu edayó a-t'ihina.» ⁵² Maŋ Isa yi di ruute, y'ede: «Kono kee ki ziipe addá a nuuno geŋ, k'utte k'aaho.» A kaamiki, edayí a t'ihina yi wolleiyo, wo y'a diine Isa, an di sooru soo.

11

Ettiyo k'Isa ki Zeruzalem

(Matiye 21.1-11; Lik 19.28-40; Zaŋ 12.12-16)

¹ Isa ti sanalliyagi an iiney gopponŋ ki Zeruzalem, a sirpa k'illiyagi sudaŋ Betpaze wo Betani, wo a sirpa mukkolo k'Inda k'Olibiye. A ume geŋ yi d'igibe d'ŋŋ sire ti diine sanalliyagí, ² wo y'an di ruute, y'ede: «Kun'do k'adda k'ille ere a d'aanagun gettiyo. Kun iiney, kesiko kun t'ooney ulo buuru kettiyo, wend'a kaŋ soo toŋ yi ki gili ye. Kun t'eezi, kun o-t'arkidí. ³ Aame wend'a y'un ruutey, y'iisey: “Kun isiyo in'kino'ŋ moo me?” maŋ, kun d'eesoy: “Buuru eŋ i dehu Galmeega, wo saŋ y'un di y' kimo kaamiki.”»

⁴ In'kino maŋ an d'ingile. An iide'ŋ an d'uuney ulo buuru kettiyo ti paate a biza k'urzi, a biza bumb'u soo in'kino, maŋ an t'iize. ⁵ Doŋ miibi i lekkiyo a ume geŋ an di'n wulle, maŋ an di'n tunde, an'de: «Kun isiyo moo me? De ki moo me kun t'eeziyo ulo buuru eŋ me?» ⁶ Maŋ kane sanalliyagi an an di'n gime onamaŋ aa d'ŋŋ Isa y'an ruuto. In'kino maŋ an di'n iili, an d'ingile.

⁷ Ulo buuru an i-d'iide a Isa, an a-ti gikkite kallagaŋ d'ŋŋ deero a dar k'ulo buuru wo Isa y'a-ti gili eego*. ⁸ Doŋ baadaŋ kallagaŋ d'ŋŋ deero an di gikkite a urzi, d'ŋŋ oŋgoŋ an dimbo puutagi k'inda ti bal'da, an di gikkite

* 11:7 11.7 Kun wollo adda mattup ki Zakari 9.9.

a urzi[†] kay. ⁹ Kane d̄uwo d̄oŋ i sooru ki d̄aana ti d̄oŋ i daaniya geŋ, pay kaŋ soo an di d̄ollite, an d̄eesiyo: «Tamma a Raa! Beeko Raa ti koono a ekki wede ettiyo ti suma Galmeega Raa! ¹⁰ Beeko Raa ti koono a moziko ere ettiyo, moziko ere i t̄eesa ti meegiŋ Dawut ette. Tamma a Raa t̄awwa a kandaane!»

¹¹ Maŋ Isa ȳa iiney Zeruzalem, yi-t̄iide booro Boy Raa. Ȳa wullite suldi d̄oŋ adda pay, wo ume ȳize baa peedo t̄ette k̄ooriyo, kesiko ti sanalliyagi kane koomat makumu sire geŋ, an d̄iŋgile ki Betani.

Duud̄iyo k̄undumu sundí pigiye
(*Matiye 21.18-19*)

¹² Soggo Isa ti sanalliyagi an t̄uɗde ti Betani maŋ, aame geŋ mosogo t̄a yi ziid̄a. ¹³ Ti dokki geŋ yi wulle undumu sundí pigiye i-d̄ede puutagi dogibok, maŋ ȳa zikke kaɓɓaŋ ȳelkiyo yi-t̄ooney in̄ni, wo d̄e ȳiide'ŋ in̄ni umbo, yi d̄uuney puutagi d̄aŋŋal kono umayí ki ehiyo i k̄iina ye ɓotto. ¹⁴ In̄kino maŋ Isa yi di ruute a undumu geŋ, ȳede: «Ti aŋki, wenda soo toŋ yi ki d̄ekka ulá ȳa ki t̄ooma ye baa!» Wo kane sanalliyagi an d̄illiga.

Lomme d̄oŋ suuk t̄adda booro Boy Raa
(*Matiye 21.10-17; Lik 19.45-48; Zay 2.13-16*)

¹⁵ Saŋ an di gimo sey ki Zeruzalem, maŋ Isa yi-t̄iide a booro Boy Raa, ȳa iise lommite kane d̄oŋ isiyo suuk ti d̄oŋ k̄owilte pay a ume geŋno. Ȳan di gippirde taabulyagi ki d̄oŋ pelkiyto soŋko ere ettiyo ti siid̄iyagi doolo wo ti kaakidagi d̄oŋ k̄owilte deere. ¹⁶ Wo a d̄oŋ pay ȳan di tuuge ki sokiyo suldi k̄adda booro Boy Raa me. ¹⁷ Maŋ ȳan iise dooyiso, ȳede: «Kun ollo, ono eŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an̄de: “Boozó eŋ an di

[†] 11:8 11.8 An di dambu puutagi k̄inda ti balda, an di kakkisa a urzi kono buuru t̄a ozire t̄eego.

y' waaka ñoy wede ki tondiyo Raa ki ita ñuwo pay‡.” Wo ñe kune, kun di y'ize urmi k'ombiñe ñoñ k'oogire§!»

¹⁸ Kane deero ñoñ señeke ti ñoñ suuniyo k'oogoro an illiga iñkino mañ, an dehuu urzi ki t'ôwwadí. Wo an isiyo iñkino kono an orgiso, kono ñoñ duuru dooyisadí ti'ni ziiñá. ¹⁹ A lohe peeño t'a t'iire mañ, Isa ti sanalliyagí an t'udñe t'adda geeger me.

Ono k'Isa a tukk'undumu sundí pigiye i biiha

(Matiye 21.20-22)

²⁰ Soggo ti soohe añ Isa an adñiya tiñ genno, mañ an woliyo pigiye wede Isa yi duuñe geñ i biiha ti sondayzi pay. ²¹ Piyer geñ y'a ilke a mundañe wede ize, mañ yi di ruute a Isa, y'ede: «Wede dooyisadey, ki wollo pigiye wede ki duuñe i biiha.» ²² Mañ Isa y'an di ruute, y'ede: «Kun zaapo addugun a Raa. ²³ Derec iñkino wo n'un di rooto: Wede'ñ y'aane yi di roote a tokomo ette, y'a t'eese: “T'umayi en mi t'oozo, mi t'ooro adda bar”, daa niikiyo addi, wo ñe yi zaapu addi mundañe wede yi ruute geñ i t'isa mañ, geñ Raa yi di t'ela. ²⁴ Kono kamo n'un di rooto: Sulñi ñoñ pay kun tondiyo Raa geñ, kun zaapu addugun a yode kun uune baa, wo kane geñ y'un di'n t'ela. ²⁵ Wo aame kun t'ñhira tondiyo Raa* wo un d'ede ono ti wendañe mañ, kun i t'iso tambobino, kono Meegugun Raa a kandaane toñ y'un t'isa tambobino kay a mundañe wede kun a ti doopiñe me. [²⁶ Wo ñe aame a ñoñ a ti doopiñe a onamgun geñ tambobino kun an k'isiyo ye mañ, Meegugun Raa a kandaane toñ y'un k'isa ye kay tambobino a mundañe wede kun a ti doopiñe me.]»

‡ 11:17 11.17 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 56.7. § 11:17 11.17 Kun wollo adda mattup ki Zeremi 7.11. * 11:25 11.25 Kun t'ñhira tondiyo Raa: Di kane Yawudiyagi geñ an tondiyo Raa daayum kan òhire.

T'urzi k'aaye Isa yi naabiya me?
(Matiye 21.23-27; Lik 20.1-8)

²⁷ Saɗ maɗ an di-gimo ki Zeruzalem. Koore Isa yi t'iide yi sooru adda booro 'Boy Raa geɗ, kane deero dɔŋ seɗeke, dɔŋ suuniyo k'oogoro wo ti dɔŋ i dokkiyo Yawudiyagi an d'iido k'ume yode. ²⁸ Injino maɗ an di y' tunde, an'de: «Kee k'isiyto sulɗi eɗ t'urzi k'aaye? Wo a ele wee wee urzi k'isiyto sulɗi eɗ me?» ²⁹ Maɗ Isa y'an di'n gime onamaɗ, y'ede: «Nuɗ n'un di'n tondo a munda soo d'aɗɗal. Onamó kun o-ti'n kami, wo nuɗ toɗ n'un ti y' kiza urzi wede ni d'isiyto sulɗi eɗ me. ³⁰ Aame Zaɗ d'uwo y'anni zuyye batem geɗ, urzi iido ti Raa kunuɗ, ti d'uwo ko? Onamó kun o ti'n kami.» ³¹ Maɗ an d'iise rootiyto ti tuddaɗ, an'de: «Aame kine in ruuta: "Iido'ɗ t'urzi Raa" maɗ, yoɗ y'a roota: "Injino ki moo me kun ki d'umbe a ono Zaɗ ye me?" ³² Wo aame in ruuta: "Iido'ɗ t'urzi d'uwo ..." maɗ? An rootiyto injino kono an d'ede orgiso a dɔŋ duuru, kono kane pay geɗ an elkiyo'ɗ ki kotto Zaɗ yoɗ nebi.» ³³ Injino maɗ Isa onamí an i-ti'n gime, an'de: «Ay ki suune ye.» Maɗ Isa y'an di ruute, y'ede: «Nuɗ toɗ maɗ n'un ki y' roote ye kay, wede o ele urzi ni d'isiyto sulɗi eɗ me.»

12

Ono ombiɗe a tukki dɔŋ naabo doome dɔŋ ulpi
(Matiye 21.33-46; Lik 20.9-19)

¹ Saɗ maɗ Isa y'an d'iise rootiyto t'ono ombiɗe a deero Yawudiyagi, y'ede: «I d'ede wedusu injino yi d'iite doome k'inda sundaɗ biɗ. Doome geɗ y'a ti y' d'uule ti waaya moɗgali, y'a d'ittiba sôole ki ɗayyu k'inɗi k'inda biɗ genno, y'a d'ippe boy sohuru ki boɗɗiyo*». Maɗ doome geɗ y'an d'ele d'uwo an di naabe saɗ yoɗ aggadí y'a

* 12:1 12.1 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 5.1-2.

t'am̄ba, wo yonj tuddí y'a ingile torguwo. ² Aame onniyo ki raku t'iina maŋ, y'a igibe wede naabadí soo ki tukki ɗonj naabo doome geŋno, kono an i di t'elo aggadí ere k'inni k'inda biŋ an rikke te. ³ Aame y'iiney maŋ, kane an di y' ziiɗa, an di y' gusse wo an aa di y'igibe beezí guguba. ⁴ Wede doome'ŋ y'an d'igibe wede naabadí ti doolo, wo yode geŋno toŋ an di y' tiiza a eedí, an a-ti y' gildite. ⁵ Yi d'igibe k'aduwe sey, yode geŋ an di y'iide. Saŋ wede doome ɗonj naabadí ɓaadaŋ y'ikkipe k'ita toŋ ɗonj naabo doome an di'n gussite, wo ɗonj onjon an di'n iidite. ⁶ K'ita maŋ i guute miŋ ulo geyyisadí, y'an ti y'igibe wo y'a ruute t'adda k'addí, y'ede: "Yonj eŋ ulo k'addó, an i d'ottiley." ⁷ Wo ɗe kane ɗonj naabo doome an d'iise rootiyto ti tuddaŋ, an'de: "Enno ulo wede doome i oopa me! In y'odo kono doome eŋ in d'opa a kine." ⁸ Maŋ ulo geŋ an di y' ziiɗa, an di y'iide wo nuune an t'umbe an di zidɗo dokki ti doome me.»

⁹ Maŋ Isa y'a ruute, y'ede: «Wo aŋkeŋ wede doome y'aasa mummino? Yonj y'a etto, ɗonj naabo doome y'a ti'n t'ida, wo doome k'inda biŋ y'an t'ela a ɗonj naabo doolo, saŋ aggadí y'a t'am̄ba. ¹⁰ Ki kotto kune kun gire ono eŋ an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: "Mokkolo ere ɗonj k'oozige ɓoy an di zidɗe mentú gette, tode gettiyo a t'ize mokkolo ere majjaanawa a jiiere k'oozige ɓoy te.

¹¹ Munɗa geŋ iido ti Galmeega Raa,

wo a kine in di wolliy'oŋ munɗa geŋ i jiiere eego†.»

¹² Kane deero Yawudiyagi an di zuune kereŋ, Isa yi rootiyo ono ombide geŋ ti kane me. Inkino maŋ an di dihe urzi an di y' seeda, wo ɗe an d'urgide a ɗonj duuru. Maŋ an di y'iili, an d'ingile.

† 12:11 12.11 Kun wollo adda mattup ki Soom 118.22-23.

Eliyo jibaaye a mozigo goole ki Romeŋ
(*Matiye 22.15-22; Lik 20.20-26*)

¹³ Saŋ maŋ deero Yawudiyagi an d'igibe doŋ miibi ti diine Pariziyen ti doŋ a ita k'Erod k'ume k'Isa, kono an i t'ekka ikka t'urzi k'onamí. ¹⁴ An iido maŋ, an i di ruute, an'de: «Wede dooyisadey, ay suune kee ki rootiyo ono doŋ derec, ki k'orgiso eda d'uwu ye, ki'ni woliyo d'uwu geŋ pay kaŋ soo, wo ki dooyiso urzi Raa t'ono doŋ derec. Aŋken a urzi k'oogiradiŋ miŋ jibaaye a mozigo goole ki Romeŋ geŋ k'eliyo kunuŋ, k'eliyo ye ko? In t'ele kunuŋ, ulu ko?» ¹⁵ Wo Isa y'a zuune kane bizaŋ sire sire, iŋkino maŋ y'an di ruute, y'ede: «De ki moo me kun o d'ekkiyo ikka me? Kun o k'eeli tamma soo, n'a ki wolle do.» ¹⁶ Maŋ an i-d'eele tamma soo, wo Isa y'anni tunde, y'ede: «Undiso ti suma ekki tamma ette k'aaye?» Kane an i di'n gime onamí, an'de: «Ki mozigo goole ki Romeŋ.» ¹⁷ Maŋ Isa y'an di ruute, y'ede: «Iŋkino maŋ munda wede ki mozigo goole ki Romeŋ yoŋ ki yode kun i y'elo, wo munda wede ki Raa yoŋ ki yode, kun i y'elo.» Aame an illiga ono genno maŋ, an ziida gaggiraŋ kono yode geŋ me.

Tondiyo a urzi baldiya
(*Matiye 22.23-33; Lik 20.27-38*)

¹⁸ Doŋ miibi ti diine doŋ an'ni waaku sundaŋ Saduseyeŋ geŋ, an d'iide sirpa k'Isa. Kun suune kane Saduseyeŋ an rootiyo, doŋ i t'inda an ki ti balda ye. Iŋkino Isa an di y' tunde, an'de: ¹⁹ «Wede dooyisadey, Muusa yi riine ti kaaga adda mattup k'oogoro munda wede in d'ise me, y'ede: “Aame wede y'inda wo yi iili erewo daa magine maŋ, mandaayawa gette leemadí y'a ti seeda kono an t'ehe inni a suma ki wede inda genno‡.” ²⁰ Iŋkino aakede i-d'ede zemba kane sarat. Wede ki

‡ 12:19 12.19 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 25.5-6.

poone geɗ y'a ziifda erewo wo y'a inda daa magiɗe. ²¹ Mandaayawa gette leema wede ki sirwe y'a ti ziifda, wo yode toɗ y'a inda daa magiɗe kay, wede k'aduwe toɗ inɗkino. ²² Kane zamba sarat geɗ an ti duude pay, wo wede tuuku yi-t'oone magiɗe umbo. Aame kane sarat geɗ pay an t'inda maɗ, tode erewo gettiyo toɗ t'aa d'inda. ²³ Inɗkino maɗ a onniyo ere ɗoɗ i t'inda an ti balɗa geɗ, ti diine kane zamba geɗ erewo gette t'aasa k'aaye, kono kane sarat pay geɗ miɗ kulutu me?»

²⁴ Isa y'an di ruute, y'ede: «Kune kun ti digge a elkiyagun, kono ki kotto kun ki'n suune ye ita k'ono ɗoɗ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, ise toogo Raa toɗ maɗ. ²⁵ Derec, a onniyo ere ɗoɗ i t'inda an ti balɗa geɗ, kuuli ti erayi an ki seɗɗa tuddan ye baa, wo ɗe an di lekkey daa seɗɗu aa maaleekiyagi a kandaane. ²⁶ Wo a urzi balɗiya ki ɗoɗ i t'inda geɗ, ki kotto kun gire adda mattup ki Muusa ono ɗoɗ Raa yi-ruute t'adda beyga k'undumu oggiyo uwo ɗala ɗala geɗ, y'ede: “Nuɗ Raa k'Ibirayim, k'Isaaka wo ki Yakup^S.”» ²⁷ Isa y'a ruute sey, y'ede: «Raa geɗ yoɗ Raa ki ɗoɗ unto ye, yoɗ Raa ki ɗoɗ zeere. Geɗ ki kotto kun ti digge a elkiyagun gette.»

Urzi k'oogoro wede goole a jiire

(Matiye 22.34-40; Lik 10.25-28; 20.39-40)

²⁸ I d'ede wede suuniyo k'oogoro soo inɗkino, yi'n ollige Isa an niikiyto ti Saduseyey me. Wo y'illiga Isa y'anni gime onamaɗ ɗerec maɗ, y'a d'iide sirpadí wo y'a yi tunde, y'ede: «T'adda diine k'urziyagi k'oogoro pay ki Muusa geɗ, urzi k'oogoro wede goole a jiire tuuku me?»

²⁹ Isa yi di'n gime onamí, y'ede: «Urzi k'oogoro wede a jiire enno: “Kun ollo ɗoɗ k'Izirayel no, Galmeega Raazij, yoɗ Galmeega soo ɗanɗal. ³⁰ Ki geyyo Galmeega Raazá ti

^S 12:26 12.26 Kun wollo adda mattup ki Egzod 3.2,6.

addá pay, ti undá pay, ti elkiyadá pay wo ti toogadá pay*.”
³¹ Wo wede ki sirwe enño: “Ki geyyo bakadá aa ki geyyiso tuddá batum†.” Urzi k’oogoro wede a ceera kane sire enj umbo ti doolo me.»

³² Wede suuniyo k’oogoro yi di ruute a Isa, y’ede: «Geñ beehiye wede dooyisadey, onamá ki ruute geñ derec. Galmeega Raa yonj soo ñañjal, Raa ti doolo umbo daa yode me‡. ³³ Wede geñ y’a geyye Raa ti addí pay, ti elkiyadí pay wo ti toogadí pay, wo y’a geyye bakadí aa yi geyyiso tuddí batum. Wede iza injino mañ, geñ i jiire seđeke ere an oggiyo a ume seđeke, wo i jiire seđeke ere an isiyo ki seyđi pay§.»

³⁴ Isa y’illiga ono wedusu yi’ni ruute geñ derec mañ, yi di ruute, y’ede: «Kee dokki ye ti Moziko Raa te.» Wo t’ume geñ an d’urgide, an di y’ tondite ti doolo sey me.

Almasi ti Dawut
(Matiye 22.41-46; Lik 20.41-44)

³⁵ Isa yi dooyiso ñuwo adda booro Boy Raa, aame geñ y’an di ruute, y’ede: «De mummino kane ñonj suuniyo k’oogoro an di rootiyo Almasi Raa yi biire, y’adño ti biza bumbu Dawut me? ³⁶ Wo yode Dawut batum y’a ruute ti kaaga t’urzi k’Unde Kamilen, y’ede:

“Galmeega Raa yi di ruute a Galmeegó, y’ede:
 K’edi ki-koona a ammidadó kino,
 bini ñonj k’aduzá n’an isa aa munda ki bita ti ñandí zonđá*.”

³⁷ Kun ollige, yode Dawut batum yi yi waaku Almasi “Galmeega”. De geñ mummino Almasi y’a adño ti biza

* 12:30 12.30 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 6.4-5. † 12:31 12.31 Kun wollo adda mattup ki Lebitik 19.18. ‡ 12:32 12.32 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 4.35. § 12:33 12.33 Kun wollo adda mattup ki Oze 6.6. * 12:36 12.36 Kun wollo adda mattup ki Soom 110.1.

bumbu Dawut ɗanɗal me?» Aame geɗ ɗoɗ duuru baadaɗ an di y'ollige ti ulbe unse.

*Ondirso a ɗuwo a tukki ɗoɗ suuniyo k'oogoro
(Matiye 23.1-12; Lik 20.45-47)*

³⁸ Isa a dooyisadí gette y'an di ruute a ɗuwo, y'ede: «Kun koono mentikagi ti ɗoɗ suuniyo k'oogoro! Kane an geyyiso sooru ti kallagi deero a arga boy, wo a bere ɗoɗ duuru an dehu ɗuwo an an di'n t'eesite ti ottilso. ³⁹ Adda boyɗi ɗoɗ in di dooyiso, an dehu an koone a ume wede suma, wo adda tarnaapagi a ume k'ombo toɗ, an dehu an koone a ume wede suma pây. ⁴⁰ Kane geɗ bey mandayɗayi an t'ombo pay, wo soɗ an eesiyo tondiyo Raa maɗ ki noko nokot kono ɗuwo an di'n wolle. Kono k'inkino geɗ booradaɗ t'a kooney wehini a ceerey.»

*Mandaayawa i-k'ede munda ye
(Lik 21.1-4)*

⁴¹ Saɗ maɗ Isa y'a-guune edayí k'ume sandup ere ɗuwo an d'eliyo soɗko adda booro Boy Raa, yi wolliyo mummino ɗuwo an obe soɗko me. ɗoɗ bey geɗ an d'obe soɗko baadaɗ. ⁴² Wo i d'ede mandaayawa t'a iina, k'umbatú ti d'ibi soɗko sunni sunni sire. ⁴³ Inkinno maɗ Isa y'a wiike sanalliyagí wo y'an di ruute, y'ede: «Derec inkino wo n'un di rooto: Mandaayawa i-k'ede munda ye ette, tod' t'ele a jiiere ti kane ɗoɗ pay ongo eliyo soɗko adda sandup gettiyo. ⁴⁴ Derec, kane ɗoɗ doolo pay geɗ an ele t'adda soɗko ere an uupe oopiyo, wo ɗe tod'te k'umbatú'ɗ t'a d'ele pay soɗko ere ii guute ki lekkiyatú te.»

13

*Ono a urzi ruugiyo Boy Raa
(Matiye 24.1-3; Lik 21.5-7)*

¹ Saŋ maŋ Isa yi t'udɔɔ t'adda booro Boy Raa, aame geŋ wede soo ti diine sanalliyagí yi di ruute, y'ede: «Wede dooyisadey, ki wollo majjaanika mongali ti oozige boy enno ɔo!» ² Isa yi di ruute, y'ede: «Derec, ki wolliyoo boy an t'iiziga majjaane eŋ, mukkolo soo toŋ t'ekki bakatú i ki lekka ye, pay a ruuga.»

Eesiyo ki dabar ere baadaŋ

³ Isa y'a ingile k'ekki mukkolo k'Inda k'Olibiye, y'a guune edayí k'ume Boy Raa. Aame geŋ sanalliyagí Piyer, Zak, Zaŋ wo Andire, kane siidaŋ ti yode ɔaŋŋal an di y' tunde, an'de: ⁴ «Kee k'ay ki ti rooti ɔoo, sulɔi geŋ an aana woogo me? Wo moo me munda wede a kiza onniyo kino sulɔi pay geŋ an aana me?»

⁵ Injino maŋ Isa y'an d'iise rootiyto, y'ede: «Kun koona mentikagi, wenda soo toŋ y'un ti'n dagga ye. ⁶ I d'etto ɔoŋ baadaŋ an t'ambo sundó, wede tuuku toŋ y'a t'eesa: “Nuŋ Almasi Raa yi biire!”», wo kane geŋ an di dagga ɔuwo baadaŋ. ⁷ Kun d'olliga tarkuuse ki arka goppon, wo kun d'olliga rabila k'arka dokki. Aame geŋ kun addira ye. I dehu sulɔi geŋ an d'aane, wo aame geŋ a ki t'isa ɔaŋgiya duniya ye botto. ⁸ Doŋ siidoo soo ti siidoo soo te an ɔeyya ti tuddaŋ, ɔoŋ mozigo soo ti mozigo soo me an ɔeyya ti tuddaŋ kay. I d'isa ŋoŋŋirso siidoo adda siidiyagi baadaŋ, wo i d'isa mosogo pây. Wo kane sulɔi geŋ aakede kakkisa ere ki poone k'erewo addutú i t'umbe k'ehiyo.

⁹ Kun koona mentikagi a urzi lekkiyagun, kono ɔuwo an un ti'n seɔɔa an un di'n t'etta k'ume ɔoŋ booro, wo an un di'n gorpipa ti marpa adda boyɔi ɔoŋ in di dooyiso. An un di'n t'etta ɔaana ɔoŋ deero siidoo wo ɔaana mozagi, kono kune ɔoŋzó. Aame geŋ a ɔaanadaŋ kun t'oona urzi kun di roota a sulɔi ɔoŋ kun wulle wo kun illiga a tukki nuuno geŋ me. ¹⁰ Ki poone onniyo gette t'a aana geŋ, i

dehu Rabila Majjaanawa an an ti kizite a ita **ɗuwo** pay. ¹¹ Wo aame an un ti'n zidɗa kono an un di'n t'ette k'ume **ɗoŋ** booro maŋ, ulbuguŋ un t'ooɗa ki poone ye a munda wede kun di rootey me. A ume geŋ miŋ Raa y'un t'eley ono **ɗoŋ** kun di rootey. Injino maŋ aame kun rootey geŋ, ono ettey ti suuniyo kune ye, wo **ɗe** ettey t'Unde Kamileŋ. ¹² Leema y'an di y' t'ela leemadi a bey **ɗuwo** ki t^owwadi, wo meege toŋ injino kay a inŋizi me. Inŋi an di kima adu ki maawaŋ, an deha urzi **ɗuwo** an di seɗɗa maawaŋ ki t^owwadaŋ*. ¹³ Kune **ɗoŋ** duniya pay an un di'n olmiɗa kono kun umbe a sundo, wo **ɗe** wede y'a zidɗa zakidi a urzizo bini **ɗaŋgu** maŋ, yode geŋ Raa y'a y'utta.

Onniytagi **ɗoŋ** etto ki dabar **ɓaadaŋ**

(*Matiye 24.15-25; Lik 21.20-24; 17.23; 21.8*)

¹⁴ Kune kun di wolla munda wede ulsu k'a y'azzira wo yi lattiya, yode geŋ an ti y' zaapa adda **Boy** Raa a ume i ki dehu k'ettiyo ye†. Wede i gariya ono eŋ eedi ti'ni sooɗo beehiye. Aame geŋ kane **ɗoŋ** adda siidɗo Ziide an t'ombo k'ekki moŋgali. ¹⁵ Wede y'a ti gili yi-guune t'ekki **ɗaŋgayadi**‡ maŋ, yoŋ geŋ yi-ɗeega, y'etta ambo munda adda **ɗaŋgay** ye, yi t'ombo. ¹⁶ Wo wede yoŋ adda doome maŋ, yi t'ombo, yi kima **boy** ambo kallayi wede goole ye. ¹⁷ A onniytagi geŋ aasa dabar **ɓaadaŋ** a kane erayi **ɗoŋ** mahuwagi ti **ɗoŋ** inŋizaŋ an oodiyo! ¹⁸ Kun tondo Raa kono sulɗi geŋ a k'aana a ume reele ye. ¹⁹ Derec, a onniytagi geŋ dabar t'aasa oone **ɓaadaŋ**. T'ume Raa y'ikkima duniya bini aŋkenno, dabar injino i k'ize ye,

* 13:12 13.12 Kun wollo adda mattup ki Mise 7.6. † 13:14 13.14 Kun wollo adda mattup ki Daniyel 9.27; 11.31; 12.11. ‡ 13:15 13.15 Yi-guune t'ekki **ɗaŋgay**: I-kaza a siidɗo k'izirayel geŋ **ɗuwo** **ɗaŋgayɗayzaŋ** geŋ awhizaŋ patal kono a ume muno an a di koliyo t'eege, an di lekkiyo wo an d'isiyo naabadaŋ.

wo ki daana toŋ i k'isa ye[§]. ²⁰ Aame onniytagi dŋoŋ ki dabar geŋ Galmeega Raa y'a ki'n ihira goppon ye maŋ, wede tudde soo toŋ umbo a lekka zeere me. Wo ki kotto onniytagi geŋ y'an ohira goppon kono dŋoŋ yi biire ki yode.

²¹ Injino maŋ aame wenda y'iisa: "Almasi Raa yi biire, yoŋ a enno!" ise "Yoŋ a ummey!" maŋ, kune onami kun amba ye. ²² Ni rootiyo injino kono i d'adda dŋoŋ an ti t'isa tuddaŋ aa Almasi Raa yi biire, wo ti dŋoŋ an ti t'isa tuddaŋ aa nebiyagi. Kane geŋ an d'isa suldi k'armika ti suldi dŋoŋ i ceeriyo eego, aame urzi ede maŋ kane an di dagga duwo dŋoŋ Raa yi biire ki yode, wo an ki d'aana ye. ²³ Kun koono mentikagi, suldi pay eŋ n'un ti'n ruute ki poone an d'aana.»

*Kama ki yo wede an y'ehe aa ulo wede
(Matiye 24.29-31; Lik 21.25-28)*

²⁴ Isa y'an di ruute sey, y'ede: «Onniytagi dŋoŋ ki dabar geŋ an t'ingila lewwet maŋ, i d'aana onniytagi dŋoŋ peedo ti ki toora ye, tere yi ki toora ye, ²⁵ moldali an silfita ti kandaane, wo suldi dŋoŋ an d'ede toogo a kandaane, Raa y'a ti'n gozziga*. ²⁶ Aame geŋ duwo an di n' wolla nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ, ni kama ekki dondirso ti toogo ere pay wo ti daryika†. ²⁷ Wo n'a t'igiba maaleekiyagi k'adda siidiyagi dŋoŋ a duniya itatu pide, an di t'ogiya dŋoŋ ni biire‡.»

*Ono ombide a tukki tormo
(Matiye 24.32-36; Lik 21.29-33)*

§ 13:19 13.19 Kun wollo adda mattup ki Daniyel 12.1. * 13:25 13.25 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 13.10; 34.4; Ezekiyel 32.7 wo Zowel 2.10; 3.4.
† 13:26 13.26 Kun wollo adda mattup ki Daniyel 7.13. ‡ 13:27 13.27 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 30.4; Zakari 2.10 wo Nehemi 1.9.

²⁸ «Kun wollo wo kun elko a ono ombiŋe ɗoŋ a tukki tormo ettiyo: Aame tormo t'eesiyo oɗɗize wo puutagutú eesiyo rooɓiyo maŋ, geŋ kune kun suune adda k'addugun kizini yoŋ goppon. ²⁹ Geŋ iŋkino kay, kune toŋ kun wulla sulɗi geŋ an iina maŋ, kun suuno kama ki nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ tod'te goppon, aakede nuŋ a biza bumɓugun. ³⁰ Derec iŋkino wo n'un di rooto: Doŋ aŋkenno eŋ an ki ti t'inda pay ye, ki poone sulɗi pay geŋ an d'aana me. ³¹ Kandaane kane ti siidɗo an t'engila, wo kane onamó an ki t'engila ye, an di lekka ki daayum.»

Raa siidí i ti suune onniyo te

³² «Wo sulɗi geŋ an aana a onniyo tuuku koo, a peedo ere tuuku koo maŋ, i suune yode Meega Raa siidí. Wenda doolo yi ki suune ye, ise maaleekiyagi a kandaane, ise Ulo Raa toŋ maŋ. ³³ Kun koono mentikagi, kun lekko zeere, kono onniyo gette kun ki ti suune ye.

³⁴ Sulɗi geŋ i deeyiso aa wede yi t'ette torguwo. Attidí ɓoozɨ y'an d'iili a bey ɗoŋ naabadí, a wede tuuku toŋ yi d'eele naabo sittú sittú, wo a wede boohiyo biza bumɓu yi ruute, y'ede: “K'ollo, ki lekko zeere!” ³⁵ Iŋkino kun lekko zeere, kono wede ɓoy yi kimo a peedo ere tuuku kun ki suuna ye: y'aana a lohe koo, didɗo koo, uzu y'ôola koo, ti soohe koo maŋ. ³⁶ Aame yi kimo a onniyo ere kun ki ti suune ye maŋ, y'un gi di'n t'oona kun udige ye. ³⁷ Ono ɗoŋ n'un rootiyo eŋ, ni rootiyo a ɗuwo pay: Kun lekko zeere!»

14

*Dehutu k'urzi ki tôwwo k'Isa
(Matiye 26.1-5; Lik 22.1-2; Zayj 11.47,49,53)*

¹ A guute onniyo sire maŋ tarnaape Pak ki Yawudiyagi wo tarnaape wede an d'omɓo mappa daa k'orme* geŋ,

* 14:1 14.1 Kun wollo adda mattup ki Egzod 12.1-27.

an d'adfa. Maŋ kane deero d'ofɔŋ seɗe ke ti d'ofɔŋ suuniyo k'oogoro, an de hutu urzi Isa an di y' seɗfa ti metiŋko ki t'owwadi. ² Wo kane an di ruute, an'de: «Yoŋ in ki y' seɗfa adda tarnaape kino ye, para maŋ d'ofɔŋ duuru an in di'n t'ooziga ono.»

Obe k'egey d'ofɔŋ eediyadaŋ uŋse ekk'Isa
(*Matiye 26.6-13; Zaŋ 12.1-8; Lik 7.36-38*)

³ Isa yoŋ a ille ki Betani adda boy ki Simo wede ti poone yoŋ ki bitide, an di guune ombo. Aame an ti guune geŋ i d'ede erewo ti t'udfo, a beytu ulo dingile an ikkima ki mukkolo sundutu albaatir, adda egey d'ofɔŋ eediyadaŋ uŋse. Egey geŋ sudaŋ nardo, wo zooyayaŋ oone baadaŋ kono an a ki gilse ti munda ye. T'iide'ŋ, ulo dingile golladi t'a dihima, wo egey geŋ ti-t'ibi ekk'Isa. ⁴ Maŋ d'ofɔŋ ongo ti diine kane d'ofɔŋ enno geŋ ulbaŋ an ki t'ize uŋse ye, an di rootiyto diinayaŋ, an'de: «De ki moo me ti ti'n lattiya egey d'ofɔŋ eediyadaŋ uŋse geŋ me? ⁵ Egey geŋ in aane in t'owila in t'oone tamma meeda adfo ti uto†, wo in an t'ele soŋko gette a d'ofɔŋ an k'ede munda ye.» Wo an i-d'orbite baadaŋ a erewo gette.

⁶ Wo de Isa y'a ruute, y'ede: «Erewo kun t'oolo, kun i-t'oodde ulbutu ye, kono munda wede t'o ize geŋ a nuŋ uŋse. ⁷ Kane d'ofɔŋ an k'ede munda ye geŋ an lekka daayum ti kune‡, wo kun aane kun an d'ise beehiye aame kun dehu maŋ. Wo de nuŋ ni ki lekka daayum ti kune ye. ⁸ Tod' t'ize munda wede a toogatu, tod' t'o di yirge egey d'ofɔŋ eediyadaŋ uŋse a tuddo eŋ aakede ti n'ikkima ki poone an di n' t'ela adda muuzo. ⁹ Derec injkino wo n'un di rooto: A omagi pay adda duniya an kizita Rabila Majjaanawa geŋ,

† 14:5 14.5 Anki tamma meeda adfo i-kaza gurus suma naabo wede ki ozzine soo. ‡ 14:7 14.7 Kun wollo adda mattup ki Deeterenom 15.11.

erewo ette *ɗuwo* an t'îda taaya a naabo ere tod' t'ize, wo sundutú a ki dandá ye.»

Ziidas ti deero ɗon seɗeke
(*Matiye 26.14-16; Lik 22.3-6*)

¹⁰ Ziidas Iskariyot wede soo ti diine sanalliyagi kane koomat makumu sire geɗ, y'iide'ŋ y'a uuney kane deero ɗon seɗeke kono yi dehu Isa y'an di y' t'ela beezaj. ¹¹ Aame an illiga injkino maɗ, kane ulbaɗ a t'ize unse wo an i di ruute an i-t'eela soɗko. T'ume geɗ Ziidas y'a iise dehtu k'urzi wede kaɗ mummino y'an di y' t'ela Isa a beezaj me.

Isiyo k'omɓo ki tarnaape Pak
(*Matiye 26.17-19; Lik 22.7-13*)

¹² Onniyo ere ki poone ki tarnaape Yawudiyagi wede an d'omɓo mappa daa k'orme gette t'a iina, tod'te onniyo ere an di walɗutu inɗi dambami an d'isiyo omɓo ki tarnaape Pak ki Yawudiyagi[§]. Aame geɗ sanalliyagi k'Isa an di y' tunde, an'de: «A too me ki dehu ay in d'isey omɓo tarnaapayin ki Pak te?» ¹³ Maɗ Isa yi d'igibe ɗon sire ti diine sanalliyagi, wo y'an di ruute, y'ede: «Kun'do k'adda geeger, aame geɗ kun t'ikkimey ti wedusu yi t'eezo ahu ti diɗgile, kun di y' daanoy ¹⁴ bini adda ɓoy wede y'a t'etty. Wo kun t'iidey maɗ, a wede ɓoy kun i di rootoy, kun d'eesoy: “Wede dooyisadey yi ki tondiyo, too te biino ere y'a ooma omɓo tarnaapayin ki Pak ti sanalliyagi te?” ¹⁵ Wo yoɗ biino y'un di-kizey, tod'te dildil t'awwa t'ekki bakatú, sulɗi pay adda okkime beehiye. Geɗ a ume geɗno kun in d'isoy omɓo te.» ¹⁶ Maɗ kane sanalliyagi an d'ingile, an iide'ŋ adda geeger, sulɗi an di'n uuney pay

§ 14:12 14.12 Kun wollo adda mattup ki Egzod 12.3-5.

aakede Isa y'an ruute, injkino ombõ tarnaape ki Pak an t'ize.

¹⁷ A peedfo t'a t'iire maŋ, Isa y'a iina ti sanalliyagi kane koomat makumu sire geŋ me. ¹⁸ Kane an di guune ombõ, wo aame an ombõ geŋ Isa y'a ruute, y'ede: «Derec injkino wo n'un di rooto: Wede soo ti diinaguŋ ay ombõ kaŋ soo eŋ, y'a ni t'ela bey doŋ k'olmiɗayó*.» ¹⁹ Kane sanalliyagi an t'ize sommagi dondoŋ, wo an di y'iise tondiso, wede soŋ yi d'eesiyo: «Nuuno ko, nuuno ko?» ²⁰ Yoŋ y'an di'n gime onamaŋ, y'ede: «Yoŋ wede soo ti diine kune doŋ koomat makumu sire eŋŋo, wede ay agisa beezey kaŋ soo adda k'ooko. ²¹ Derec, nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ n'a t'inda, geŋ a-t'etta a ono doŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa a tukki nuuno†. Wo dfe dabar a yode wede i ni t'ela bey doŋ k'olmiɗayó, nuŋ wede an n'ehe aa ulo wede eŋ me! Yode geŋ, an ki y'ehe adda duniya ye toŋ beel!»

*Ombõ ti sofo i kaza tudde ti puuzo k'Almasi
(Matiye 26.26-29; Lik 22.15-20; 1 Korent 11.23-26)*

²² Aame an ombõ geŋ, Isa y'a t'umbe mappa, y'a ruute koɗuwo a Raa kono k'ombõ gette, maŋ y'a burke, y'an d'ele sanalliyagi wo y'a ruute, y'ede: «Ooho kun soofo, ette tuddó.» ²³ Saŋ y'a t'umbe kop ti sofo adda, y'a ruute koɗuwo a Raa kono sofo gette, maŋ y'an d'ele, wede soŋ yi guume guume, ²⁴ wo y'an di ruute, y'ede: «Ette puuzadó, puuzo ki taasawa ere Raa y'a ketta ti ɗuwo‡, to t'oba ki doŋ baadaŋ. ²⁵ Derec injkino wo n'un di rooto: N'a t'iibe ti anki, ki ɗaana ni ki siɓa ye baa toote k'inni biŋ, bini onniyo ere ni siɓa sey geŋ toote wede aware k'inni

* 14:18 14.18 Kun wollo adda mattup ki Soom 41.10. † 14:21 14.21 Kun wollo adda mattup ki Soom 22.2-19 wo Ezayi 53. ‡ 14:24 14.24 Kun wollo adda mattup ki Egzod 24.8 wo Zeremi 31.31-34.

biŋ a Moziko Raa.» ²⁶ Aame an t'iimi an aa t'iibe maŋ, an d'ûure ôrdari tarnaape ki Pak, saŋ an t'udde an d'ingile k'ekki makkolo k'Inda k'Olibiye.

Rootiyo k'Isa a urzi koogirayí

(Matiye 26.30-35; Lik 22.33-34; Zaŋ 13.37-38)

²⁷ Maŋ Isa y'an di ruute a sanalliyagí, y'ede: «Kune pay kun di n' kiigira a munda wede aana geŋ me, kono ono eŋ an riije ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de:

“Wede k'elso n'a yi t'îda,

wo torđo damđami a-teepa§.”»

²⁸ Isa y'a ruute sey, y'ede: «Wo de saŋ Raa yi ti n' bilđa maŋ, n'un d'ooguma kun di n' t'ooney a siidfo Galile.»

²⁹ Maŋ Piyer yi di ruute, y'ede: «Aame doŋ pay an ki giigira a munda wede aana toŋ, nuŋ ni ki kiigira ye.» ³⁰ Isa

yi di ruute, y'ede: «Derec inċino wo n'a di rooto: Anċi a didđo ettiyo batum, ki poone uzu y'a ôola bizí sire geŋ, kee k'a roota ki ki n' suune ye, suune ye taŋ adfo.» ³¹ Wo

de Piyer yi kođđime, y'ede: «Ato, ni ki kiigira ye, aame ise k'unto toŋ n'a t'inda ti kee!» Wo kane doŋ soo toŋ an a-ti ruute inċino kay.

Isa yoy a Zesimaane

(Matiye 26.36-46; Lik 22.40-46)

³² Saŋ Isa ti sanalliyagí an d'iiney a ume sundí Zesi-
maane, wo y'an di ruute, y'ede: «Kun ti koona kino, koore
n'ette n'a tondey Raa geŋ me.» ³³ Maŋ ti yode y'a-wiike

Piyer, Zak wo Zaŋ. Aame geŋ orgiso t'a yi ziidfa wo ulbí
i-d'oofiyi baadaŋ. ³⁴ Yo y'an di ruute, y'ede: «Nuŋ eŋ
sommagi dondoŋ aa n'a t'inda, kun ti koona kino wo kun
di lekko zeere.»

§ 14:27 14.27 Kun wollo adda mattup ki Zakari 13.7.

³⁵ Wo yo y'a-lidde dokki boolon ti kane me, man y'a t'uttille zumayí a siidfo, y'a iise tonduyo Raa kono ise kotto man dabar gette yi di ti leddfo ti tuddí me. ³⁶ Adda tonduyadi y'ede: «Abba, i-kaza Meegó, suldi pay a kee i-k'oone ye, ise man kop ki dabar ette k'o ti leddfo ti tuddó me. Wo too man pay geɗ a ki t'ise aa nuɗ ni dehu ye, wo a t'ise aa kee ki dehu.»

³⁷ Saɗ y'a-gime ki tukki sanalliyagi dɗon aɗo geɗno, wo yi'n uuna an udige. Man Isa y'a t'inne Piyer wo yi di ruute, y'ede: «Simo, kee k'udige! Ki peedfo soo ton ki k'iine ki ki likke zeere ye! ³⁸ Kun lekko zeere wo kun tondo Raa, kono kun ki t'ooro adda naamiya daggiya ye. Wede tudde geɗ a elkiyadi yi dehu y'aase munda wede beehiye, wo dfe tuddí toogatú baata.»

³⁹ Saɗ Isa y'a-lidde siidí sey, wo y'a iise tonduyo Raa inkinno sey. ⁴⁰ Man y'a-gime k'ume sanalliyagi, yi'n uuna an urme, edayan an ziidfa moone. Wo munda an i-di roote ton an ki suune ye.

⁴¹ Man k'aduwe Isa y'a-gime ki tukki sanalliyagi wo y'an di ruute, y'ede: «Kune kun moone pi, wo kun d'udigo baal Anken peedfo t'iide, suldi pay i t'ize, wo nuɗ wede an n'ehe aa ulo wede eɗ, an n'ele a bey dɗon k'oldfiko. ⁴² Kun t'oozo, in engile! Kun wollo, wede i ni t'ela a bey dɗon k'olmidayó yi t'uddfo.»

Seedu k'Isa

(Matiye 26.47-56; Lik 22.47-53; Zaɗ 18.2-11)

⁴³ Isa onamí y'a ki ti'n dinge ye botto, a kaamiki Ziidas wede soo ti diine sanalliyagi kane koomat makumu sire geɗ, yi-t'uddfo ti dɗon duuru a itadí, a beydɗan kasigara ti dalyagi. Kane geɗ i'n igibo deero dɗon sefeke, dɗon suuniyo k'oogoro ti dɗon i dokkiyo Yawudiyagi. ⁴⁴ Yo wede y'an di y' t'ela Isa a bey dɗon k'olmidayí geɗ, y'an di ruuto dɗon duuru a munda wede y'aasey kono an di suuney eɗ

Isa me, y'ede: «Wede kun wulley ni izey puuc a toɓɓisadí maɗ, geɗ yode kun di y' sooɗoy, kun di d'engiloy, kun di boohoy koɗuwo.» ⁴⁵ Ziidas y'iina maɗ, kesiko y'a y' zikke Isa kaɓɓaɗ wo yi di ruute, y'ede: «Wede dooyisadó!» Maɗ yi d'ize puuc a toɓɓisadí. ⁴⁶ Injino maɗ kane ɗoɗ duuru an d'iiziga tuddí, an di y' ziida.

⁴⁷ Aame geɗ wede soo ti diine sanalliyagi y'a t'iidiba kasigaradí, y'a-diikiɗa wede naabo ki mozigo goole ɗoɗ seɗeke, kuudí a ɗikke. ⁴⁸ Wo Isa y'a t'ihina bizí, y'an di ruute, y'ede: «De ki moo me kun d'ettiyo seefuzó wo tuddugun kun t'ikkimo ti kasigaryagi wo ti dalyagi, aa nuɗ wede k'oogire me? ⁴⁹ Para maɗ nuɗ miɗ daayum ti kune, ni dooyiso a booro Boy Raa wo kun gi di n' ziida ye. Wo ɗe sulɗi geɗ a iina kono a-t'ette a ono ɗoɗ an riɗe ti kaaga adda mattup ki Raa.»

⁵⁰ Maɗ kane sanalliyagi pay an di y'iili, an t'umbe. ⁵¹ Wo i d'ede obulsu yi-daaniya Isa, y'a diibo miɗ parde ɗaɗɗalaɗ a tuddí me. Duwo an dehu an di y' seefɗa, ⁵² wo ɗe y'an di buuye pardayí a bezaɗ, y'a t'umbe bontiliɗ.

Isa a ɗaana deero booro Yawudiyagi

(Matiye 26.57-68; Lik 22.54-55,63-71; Zay 18.12-18)

⁵³ Isa an di t'iide k'adda boy mozigo goole ɗoɗ seɗeke, a ume wede kane deero ɗoɗ seɗeke, ɗoɗ i dokkiyo Yawudiyagi ti ɗoɗ suuniyo k'oogoro an t'ugiye pay. ⁵⁴ Wo Piyer yi di y' daaniya Isa ti dokki, bini y'a iiney boy ki mozigo goole ɗoɗ seɗeke, maɗ yi-t'iide y'a-guune a booro ti ɗoɗ naabo, an di kookiyo uwwo.

⁵⁵ Kane deero booro Yawudiyagi pay ti deero ɗoɗ seɗeke, an di dehu tu wede a roote ono a tukk'Isa kono booro t'a yi seefɗa ki t'owwadí, miɗ umbo an k'ooniyo ye. ⁵⁶ ɗoɗ baadaɗ an iide'ɗ an di ruutite ono butte a tukki yode, wo ɗe onamaɗ aa ki t'ettiyo kaɗ soo ye. ⁵⁷ Maɗ ɗoɗ

miibi an t'iiziga an di ruute ono butte a tukki yode, an'de:
⁵⁸ «Ay y'illiga yi ruute, Boy Raa wede d'uwu an iiziga en y'a kossita, wo adda k'onniyo ad'o y'a y'ooziga a k'isa boy wede i k'iiziga d'uwu ye.» ⁵⁹ Wo t'urzi k'ono genno ton onamañ aa ki t'ettiyo kañ soo ye.

⁶⁰ Injino mañ mozigo goole d'on sed'eke y'a t'iiziga a daana d'on i t'ugiye, wo y'a tunde Isa, y'ede: «Ono d'uwu an rootiyo a tukki kee en, kee ki ki roote munda ye ko?»
⁶¹ Wo yo Isa yi d'annugu d'ed'edek, y'an ki rootiyo munda ye. Mañ mozigo goole d'on sed'eke y'a yi tunde sey, y'ede: «Kee Almasi Raa yi biire, wo Ulo ki Raa wede d'uwu an di tamma ko?» ⁶² Isa yi di'n gime onamí, y'ede: «Eyye nuuno, wo kun di n' wolla nuñ wede an n'ehe aa ulo wede en, n'a-kooney a ammade Raa toogadí t'a jiiire pay, wo kun di n' wolla n'a-kimo ekki dondari a kandaane*.»

⁶³ Injino mañ mozigo goole d'on sed'eke yi-ti gulkuwe, kallagí y'a zittite, wo y'a ruute, y'ede: «In ki dehe wenda ti doolo wede illiga y'in ki roote sey ye baa! ⁶⁴ Kun illiga ti kuudugun yi gil'de suma Raa te. Kune elkiyagun moo me?» Mañ kane pay gen an di ruute, an'de: «Booro ti y' ziid'a, munda wede yon y'ize en i-ñide ki t'owwo.» ⁶⁵ Don ongo ti diinayan an d'iise pad'dita lee a tuddí. Edayí an i-t'ippe, an di gohiso kutuba wo an d'eesiyo: «Kee nebi mañ, ki y'unto wede i k'ize mel!» Mañ kane asigiryagi an di y' battisa.

Piyer y'a kiigira Isa

(Matiye 26.69-75; Lik 22.56-62; Zan 18.17,25-27)

⁶⁶ Aame Piyer yon ti dandí a booro ki paate gen, ere soo ti diine d'on naabo mozigo goole d'on sed'eke ti-t'uddo.
⁶⁷ Tode gette Piyer t'a yi wulle yi kookiyo uwo, ti ti y' wulle ti ti y' d'inge mañ, ti di ruute, t'ede: «Kee ton ti

* 14:62 14.62 Kun wollo adda mattup ki Soom 110.1 wo Daniyel 7.13.

Isa wede ti geeger Nazaret, kune soo.» ⁶⁸ Wo Piyer y'a yi giigira, y'a ruute, y'ede: «Koŋ munda wede mi rootiyo geŋ ni ki y' suune ye, wo itadí toŋ ni ki ti suune ye!» Maŋ ti booro booy y'a t'iiziga, y'a t'iide biza bumbu. Aame geŋ uzu y'a iise môolo. ⁶⁹ Wo to ere naabo gette t'a yi wulle sey, t'an d'iise rootiyo a kane doŋ a sirpatú, t'ede: «Yoŋ wedusu eŋ ti diine kane sanalliyagi k'Isa.» ⁷⁰ Wo Piyer y'a yi giigira sey. Taŋ booloŋ maŋ kane doŋ a sirpadí geŋ an i di ruute sey, an'de: «Ki kotto kee wede soo ti diine kane sanalliyagi k'Isa, kono kee toŋ ti siidó Galile.» ⁷¹ Injino maŋ Piyer y'a-ti nîime tuddí, y'ede: «Wede kun rootiyo eŋ ni ki y' suune ye! Para maŋ ono doŋ ni rootiyo eŋ d'erec ye maŋ, a golladó!»

⁷² Wo a kaamiki uzu y'a îile ki sirwe. Aame geŋ Piyer y'a ilke a ono doŋ Isa yi-ruute, y'ede: «Ki poone uzu y'a ôola bizí sire geŋ, k'a roota ki ki n' suune ye, suune ye taŋ adó.» Injino maŋ y'a iise môolo.

15

Isa a daana Pilat

(Matiye 27.1-2,11-26; Lik 23.1-5,13-25; Zaŋ 18.28-19.16)

¹ A biza soohe maŋ, kane deero booro Yawudiyagi pay, deero doŋ seŋeke, doŋ i dokkiyo Yawudiyagi ti doŋ suuniyo k'oogoro, an t'ugiyee an di ruute onamaŋ kaŋ soo. Maŋ Isa an ti y' gittite, tiŋ geŋ an di t'iide, an i di y'ele a bey Pilat, yoŋ Romerŋ goole siidó. ² Pilat y'a yi tunde, y'ede: «Kee mozigo Yawudiyagi ko?» Isa yi d'n gime onamí, y'ede: «Geŋ aa ki rootiyo.»

³ Kane deero doŋ seŋeke geŋ, wede tuuku toŋ yi rootiyo ono a eedí eedí. ⁴ Maŋ Pilat y'a yi tunde sey, y'ede: «Kee ki ki roote munda ye ko? Ki k'ollige ko ono doŋ pay an rootiyo a tukki kee eŋ me?» ⁵ Wo de Isa yi d'annugu d'ed'edek. Pilat yi wulle injino maŋ, y'a ziida giggirí.

Booro k'Isa ki tōwwadí

⁶ Aa daayum Pilat yi d'isiyo a tarnaape Pak maŋ, y'an d'adɔɔiya t'adda daŋgay wedusu soo wede ɔŋ duuru an dehu. ⁷ Wo aame geŋ adda daŋgay, i d'ede wede soo sundí Barabas ti ɔŋ doolo kaŋ soo an an t'elite ono a ɔwo an d'iiziga ɔeyyiso ki tukki Romeŋ. Kane an'ni zidɔɔe kono aame an iiziga ɔeyyiso geŋ an t'iide wedusu. ⁸ Injino ɔŋ duuru an t'iide di Pilat wo an di y' tunde, y'an d'ise munda wede aa daayum yi d'isiyo. ⁹ Maŋ Pilat y'an di ruute, y'ede: «Kun dehu miŋ n'un t'adɔɔo mozigo Yawudiyagi ko?»

¹⁰ Pilat yi rootiyo injino kono yi suune, kane deero ɔŋ seɔeke Isa an i y'ele beezí kono an kolɔiso ti yode. ¹¹ Wo ɔe kane deero ɔŋ seɔeke an an t'elite ono a ɔŋ duuru an d'iyye an di roote Pilat y'an t'adɔɔe Barabas. ¹² Injino maŋ Pilat y'a tunde ɔŋ duuru sey, y'ede: «De wede kun yi waaku mozigo Yawudiyagi geŋ, kun dehu ni-d'ise mummino me?» ¹³ Wo kane an d'iise ɔollite, an'de: «Ki ti y' taako ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kaŋ tontilko!» ¹⁴ Maŋ Pilat y'an di ruute, y'ede: «De munda ulsu miŋ y'ize moo me?» Wo ɔe kane an di ɔollite ɔaadaŋ ki ɔaadaŋ, an'de: «Ki ti y' taako ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kaŋ tontilko!» ¹⁵ Kono adde ɔŋ duuru a t'asse geŋ, Pilat y'an di y'udɔɔe Barabas me, wo y'an di ruute a asigiryagi Isa an ti y' girpipe ti marpa*. Saŋ y'an di y'ele an ti y' taakey ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kaŋ tontilko.

*Isa asigiryagi an y'okko maade**(Matiye 27.27-31; Zaŋ 19.2-3)*

¹⁶ Injino maŋ kane asigiryagi an di-t'iide Isa k'adda ɔoy ki goole siidɔ, wo eebaŋ asigiryagi ti doolo toŋ ɔaadaŋ an

* 15:15 15.15 Marpa: Marpa guzuzu ki ɔŋ Romeŋ, an ikkimo ki golmodo buru, an a-t'elito maldali a booha.

a-ti'n wiiko pay. ¹⁷ An d'umbe kalle wede goole teeze† an i di t'usse, wo an di gini kaɗumul k'ahimagi‡ an i-t'usse eedí. ¹⁸ Maŋ an i d'iise isiyo toose, an tettiso beezan, an d'eesiyo: «Toosadá mozigo Yawudiyagi no! Toosadá mozigo Yawudiyagi no!» ¹⁹ An di y'oggiso a eedí ti koyile, an di paɗɗita lee a tuddí, wo an di dikkiyto, an d'ottilso a ɗaanadí.

²⁰ Aame an ti y'ukke maade maŋ, kalle wede goole teeze an t'iidɗiba wo an i di t'usse kallagí. Maŋ Isa an ti y' dukke, an di t'ette kono an ti y' taakey ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kaŋ tontilko.

Taakiya k'Isa ekk'undumu

(Matiye 27.33-44; Lik 23.36-43; Zaŋ 19.16-24)

²¹ A aɗɗiyadan ti geeger, an a-t'ikkima ti wede soo inɗkino y'aahiya doome, yoŋ ti geeger Sireŋ, sundí Simo. Yoŋ geŋ meek' Alegzandire ti Ripis. Asigiryagi an di y'ize ki toogo y'a t'umbe undumu taakiya k'Isa. ²² Wo an di t'iide Isa k'ume wede sundí Golgota, i-kaza ume aa osse k'eego. ²³ A ume geŋ, a Isa an i d'eele toote k'inŋi biŋ kalsiya ti dunnu sundí mirr, miŋ y'a-tuuge ki sofo me. ²⁴ Kane asigiryagi an ti y' tiike ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kaŋ tontilko, wo kallagí an di dikkiɗa t'urzi k'arbu tel tel muntelliyo, a wede tuuku i t'ooriyo yi t'ambu t'ambu§.

²⁵ Isa an ti y' tiike ekk'undumu geŋ, a peeɗo t'ize k'aadumu mesuwe. ²⁶ Ekk'undumu an tiike pakirte eego wo an a-ti riije, an'de: «Yoŋ mozigo Yawudiyagi.» Geŋ munda wede i-d'iide untadí. ²⁷ Wo a sirpadí an a-tiike ɗoŋ k'oogire sire, soŋ t'undumzí a kese k'ammidadí, wo wede

† 15:17 15:17 Kalle wede goole teeze: I-kaza kalle moziko. ‡ 15:17 15:17 Kaɗumul k'ahimagi: I-kaza kaɗumul moziko. § 15:24 15:24 Kun wollo adda mattup ki Soom 22.19.

sonj t'undumzí a kese geeladí. [²⁸ Geñ a-t'iide a ono d'ofon an riine ti kaaga adda mattup ki Raa, an'de: «Yonj an ti yi gize ti d'ofon k'oldiko*.»]

²⁹ Donj ad'diya tinj genno, an di y' kaldita wo an denilso eedan, wo an d'eesiyo: «Eeyu, kee wede k'ede Boy Raa k'a kossita wo adda k'onniyo ad'o k'a y'ooziga geñ, ³⁰ k'utto tuddá batum wo t'ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadí kanj tontilko, ki ti d'eeqi!» ³¹ Kane deero d'ofon sed'eke ti d'ofon suuniyo k'oogoro tonj an di y'okko maade kay, wo an di rootiyto ti tuddan, an'de: «Yonj d'ofon doolo y'an di'n utte minj, yi k'aane tuddí batum yi ki t'utte ye! ³² Yonj Almasi Raa yi biire, wo mozigo ki d'ofon k'izirayel kotto manj, ankenno t'ekk'undumu geñ yi ti d'eeqi! Ay wulla yi ti d'iiga manj, kaye ay zaapa addey a yode.» Kane d'ofon an tiike a sirpadí tonj, an di y' kaldita injkino kay.

Unto k'Isa

(Matiye 27.45-56; Lik 23.44-49; Zanj 19.28-30)

³³ T'ume peed'o t'ize diine geñ, adda siid'o pay ume a t'ize zimolo dil a likke bini eesiyo peed'o lohe. ³⁴ A eesiyo peed'o lohe manj, Isa y'a id'ili ti golla awwa, y'ede: «Eli, Eli, lama sabaktani.» Geñ i-kaza: «Raa ki nuñ, Raa ki nuñ, moo me ki ni giigira me†?» ³⁵ Donj ongo ti diine d'ofon i lekkiyo angenno geñ an d'illiga wo an di ruute, an'de: «Kun ollo kay, yi waaku nebi Eli.» ³⁶ Wede soo ti diinayanj y'a ukke yi d'umbe sooso, yi di zulpe adda toote suddo k'inni k'inda binj, manj yi-t'ele a biza koyile, yi-t'usse bize k'Isa y'a suuye, wo y'a ruute, y'ede: «Kun dello, in gi di wolla d'o Elizi wenda yi etto, yi ti y' d'eeqa manj.» ³⁷ Wo d'e Isa y'a id'ili ti golla awwa, manj y'a-t'ihe. ³⁸ Aame geñ alboy wede i d'ikke adde Boy Raa sonj k'adda sonj ki paate

* 15:28 15.28 Kun wollo adda mattup ki Ezayi 53.12. † 15:34 15.34 Kun wollo adda mattup ki Soom 22.2.

geɗ, a t'ihina tar t'awwa a ti d̄iige les. ³⁹Goole k'asigiryagi meeda ki Romeɗ yi t'ihira d̄aana k'Isa, yi wulle untadí te, maɗ y'a ruute, y'ede: «Wede eɗ Ulo Raa ki kotto!»

⁴⁰ A ume geɗ i d'ede erayi toɗ ede, kane an t'ihirte ti dokki an di wolleiyo munda wede isiyo. Ti diinayan i d'ede Mariyam ere ti siid̄o Magdalla, Mariyam mekki Zak wede neɗku ti Zoz, wo soo te Salome. ⁴¹ Kane erayi geɗ an daaniya Isa wo an i di naabiya aame yoɗ a siid̄o Galile. An di gili ti yode ki Zeruzalem, wo erayi ti doolo toɗ baadan an iido ti kane me.

Eliyo nuune k'Isa adda muuzo

(Matiye 27.57-61; Lik 23.50-56; Zañ 19.38-42)

⁴² Suldi geɗ ize onniyo jima, d̄uwo an okkime tuddaɗ kono onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi ti t'eesa. A peedo t'ette k'ooriyo maɗ, ⁴³ wede soo ti geeger k'Arimate sundí Yusup y'a iina. Yode toɗ maɗ wede goole ti diine d̄oɗ deero booro Yawudiyagi, wo yi zaapu elkisadí a ettiyo Moziko Raa kay. Y'a iibe edayí, y'a uuney Pilat, y'a tunde nuune k'Isa kono y'a t'ottiba. ⁴⁴ Aame Pilat y'illiga Isa y'inda baa maɗ, y'a ziid̄a giggirí. Injino y'a wiike goole k'asigiryagi meeda, y'a yi tunde, y'ede: «Isa y'inda ti kaagine ko?» ⁴⁵ Aame goole k'asigiryagi meeda yi-ti ruute maɗ, yi d'iili urzi a Yusup y'a t'ambe nuune k'Isa me. ⁴⁶ Yusup yi d'iwila sotor tuwarwa, nuune'ɗ y'a ti y' d̄iige t'ekki undumu wede zaapu t'ekki bakadí kaɗ tontilko me. Wo y'a nilpe ti sotor gettiyo, yi-t'ele adda muuzo, tod'te aa urmi an ittiba moko. Maɗ y'a-ti d̄uɗkile a biza muuzo zumbulu yeepiyo.

⁴⁷ Aame geɗ Mariyam ere ti siid̄o Magdalla wo Mariyam mekki Zoz, kane geɗ an di wolleiyo ume an ele nuune k'Isa me.

16

Baldfiya k'Isa

(Matiye 28.1-8; Lik 24.1-11; Zaŋ 20.1)

¹ Onniyo ere ki puukiyo Yawudiyagi i t'ingile. Aame geŋ Mariyam ere ti siidŋo Magdalla, Mariyam mekki Zak, wo soo te Salome an t'iide, an d'iwilo egey dŋoŋ eedfiyadaŋ uŋse kono an i-t'assigey tukk'Isa. ² Ti soohe a onniyo dumas, peeŋo ti-gilo maŋ, an d'ingile ki biza muuzo. ³ Wo a urzi an di rootiyto ti tuddaŋ, an'de: «De zumbulu a biza muuzo geŋ in ti y' dŋokiley wee wee?» ⁴ Wo an iiney maŋ, an wolleiyo zumbulu goole an a t'ippe a biza muuzo geŋ dŋokilso a kese.

⁵ Kane an t'iide k'adda muuzo, wo an wolleiyo obulso ti kalle tuware yi-guune a kese k'ammade. Aame geŋ kane orgiso t'anni ziidŋa baadaŋ. ⁶ Wo dŋe wede geŋ y'an di ruute, y'ede: «Kun orgidŋe ye. Ni suune kun dehu Isa wede ti geeger Nazaret, wede an ti y' tiike ekk'undumu wede zaapu t'ekki bakadŋi kaŋ tontilko me. Yoŋ geŋ Raa yi ti y' bildŋe, yoŋ a enno ye. Enno kun wollo ume an ziipe nuunayŋ me. ⁷ Ankeŋ kun'do, kun an ti kazoy a sanalliyagi wo a Piyer pŋy, kun d'eesoy: “Yoŋ y'unni delliyo a siidŋo Galile. A ume geŋ kun di y' wolley, aakede y'un di ruute.”»

⁸ Inkino maŋ t'adda muuzo an t'udŋe, an di ŋoŋŋirso burbur eedaŋ a digge, an t'umbe dokki. Wo mundŋa a wendŋa soo toŋ an i-ki ruute ye kono orgiso t'anni ziidŋa.

Isa yi kaza tuddŋi a Mariyam ere ti siidŋo Magdalla

[⁹ Onniyo dumas ti soohe walak Isa yi bildŋe maŋ, ki poone y'a gize tuddŋi a Mariyam ti siidŋo Magdalla, tode ere yi d'ilmo siitandŋani sarat t'ettu. ¹⁰ Tode gette t'an d'iide rabila a dŋoŋ i likke ti yode, kane an t'ize sommagi dondoŋ an isiyo mŋolo. ¹¹ Wo aame an illiga t'an ruute Isa yoŋ zeere ti yi wullo toŋ, onamtu an ki d'umbe ye.

Isa y'an kaza tuddi a sanalliyagi sire

¹² Saɗ maɗ Isa y'an ti gize tuddi t'urzi doolo, aame geɗ an d'ikkima ti sanalliyagi kane sire an ambe k'adda k'ille ti paate. ¹³ Kane sanalliyagi sire geɗ an di-gime ki Zeruzalem, an an t'iide taaya a ɗoɗ oɗgo, wo toɗ maɗ onamaɗ an ki d'umbe ye pây.

Isa y'an kaza tuddi a sanalliyagi kane koomat makumu soo

¹⁴ Saɗ maɗ Isa y'an di gize tuddi a sanalliyagi kane koomat makumu soo, an ti guune ombo. Aame geɗ y'an di'n iise aapuɗu, y'ede: «Zaapu k'addugun a nuɗ umbo, biza k'ulbugun zakidfi, kono ɗoɗ an ni wulle ni bildɛ an un kaza toɗ, kun k'ambu onamaɗ ye!»

¹⁵ Maɗ y'an di ruute, y'ede: «Kun'do k'adda duniya pay, kun an kazitoy Rabila Majjaanawa a ɗuwo pay. ¹⁶ Wede yi ziipa addi a Isa wo an ti y' zuyya batem maɗ, Raa y'a y'utta. Wo ɗɛ wede yi ki ziipa addi a Isa ye maɗ, booro Raa t'a yi seeda. ¹⁷ ɗoɗ i zaapa addaɗ a nuɗ geɗ, enno sulɗi k'armika an d'isa a kiza toogo Raa ti kane me: an di limmita siitanɗani ti sundó, an d'orba t'ono ɗoɗ doolo. ¹⁸ An seɗɗa mimbayi ti beyɗaɗ, an siɓa inda k'unto toɗ, munda soo toɗ i ki'n isa ye. An di zaapa beezan a tukki ɗoɗ k'eeni, wo kane geɗ an t'oona bee.»

Eɗgilso k'Isa k'awwa ki kandaane

¹⁹ Aame Galmeega Isa y'an ti ruute in kino maɗ, Raa y'a y'umbe k'awwa ki kandaane, y'a-guune a ammade Raa. ²⁰ Wo kane sanalliyagi an di tiipe k'adda duniya pay kazita Rabila Majjaanawa. Wo Galmeega ti kane, y'an di'n noogiyo ti sulɗi k'armika, i-kaza onamaɗ geɗ ɗerec.]

Mattup ki Taasuwa ere Aware

Mukulu: Mattup ki Taasuwa ere Aware (New Testament)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Mukulu)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 13 Jun 2022

523c1c0a-f8ac-5d2f-aebe-7063b0de6b23